БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 85 (7085)
АПРЕЛИИН 10
ВОСКРЕСЕНЬЕ
1955 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Зунай спортивна сезониие эмхитэйгээр эхилхэ

...үүлэй жэлнүүдтэ манай Бурят-...олдо физкультура болон спорт ...эд хүгжэжэ байна. Мүнөө үедэ ...публика доторнай хэдэн арбаад ...ган хүнүүдые хабаадуулһан физ...ультурна коллективүүд хүдэлжэ ...на. Тэдэнэр спортивна мүрысөө...дэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана. ...анай эндэ үбэлэй спортивна се... соо физкультура болон спорт ...эрүүлхэ талаар зарим тэды ам...тануд туйлагдаа. Хэдэн зуу... эдир залуу хүбүүд, басагад ...ультурнигуудай зэргэдэ түрүү...нэз жагсаа, олониитын хабаа...атай элдэб спортивна мүрысөө... олоор үнгэрэгтэдэдэг болоо, ...смэнүүд өөһэдынгөө шадаба...е дээшэлүүлээ. Российска Феде... дотор түрүү һуури эзэлхын тү... үбэлэй спортивна сезоной үедэ ...ар, конькигаар, волейболоор, ...етболоор, шатараар болоһон ...тивна мүрысөөнүүдтэ республи...най физкультурнигууд хабаа...саһан байна.

...бирь болон Дальна Востогой ...дуудай хоорондо болоһон сана...ай мүрысөөндэ Бурят-Монголой ...шад гурбадахи һуури, тиихэдэ ... хүбүүд, басагадай команда энэ ...ысөөндэ хоёрдохи һуури эзэлээ ... Энэ мүрысөөндэ шадамар бэр...анашад Сулимов нэгэдэхи һуу...Худисова хоёрдохи һуури эзэлээ. ...эй спортивна сезон соо хоёр зуу ... мүрысөөн республика дотор... үнгэргэгдөө. Эдэ мүрысөөнүүдтэ ... арбаад мянган залуу хүдэлмэ... болон колхознигууд, һургуу...удай һурагшад, дээдэ һургуу...удай болон техникумүүдэй сту...нэр хабаадалсаа.

...элэй спортивна сезон соо түмэр ... «Локомотив» ба «Медик» об...вонууд, Кабанскын аймагай ...ультурнигууд һайн амжалта...ые харуулаа.

...изкультура, спорт эрхилхэдэ ... һонирхолтой, таатай зохид саг ...ажар зунай спортивна сезоной ...энь мүнөө ойртожо байна. ...оёо байтаа энэ сезон бүри...харюусалгатай юм. Юундэб гэ... энэ сезон хадаа хүнгэн атлети... гимнастикаар, футболоор, та...гаар, баскетболоор ба бусад ... янзын спортоор 1956 ондо бо... СССР-эй арадуудай спартакиа... бэлэдхэхэ шиидхэхы шанартай ... болохо юм. Спартакиадада ...дагшадта тон ехэ эрилтэ та...иха байна. Тиимэһээ физкуль... коллективүүд ерэхэ зунай ...тивна сезон соо залуушуулые ...ультура болон спортоор боло... янза бүриин мүрысөөндэ ...нь хабаадуулха, һуралга-һо...н хүдэлмэриие һайнаар эмхид...зэргэтэй.

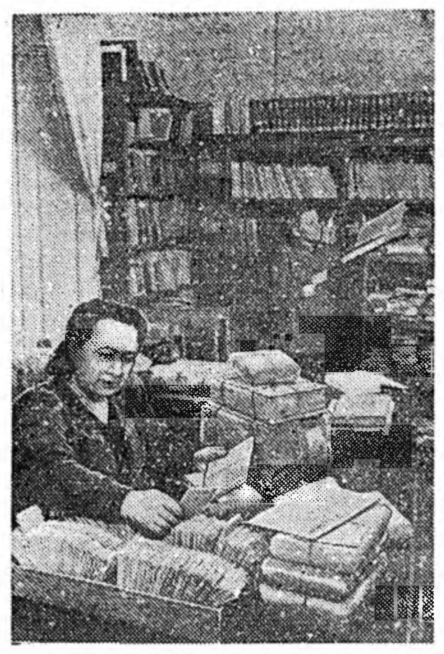
...ай спортивна сезониие амжал...гаар үнгэргэхын тулада физ...урна комитедүүд болон һайн ...ай спортивна обществонууд ... комсомольско организаци...аяа хамта физкультурна кадр...ые олоор бэлэдхэхэ уялгатай. ...хэдээ хүдөө нютагуудта физ...урна кадрнуудые бэлэдхэлгэдэ ...анхарал табиха шухала. Энээ... бэелүүлхын түлөө физкультура болон спортын республиканска Комитет, мүн спортивна обществонууд ниитын инструкторнуудые, судьянар болон тренернүүдые бэлэдхэхэ семинарнуудые үнгэргэхыень аймагуудта мэргэжэлтэдые эльгээхэ зэргэтэй.

Урда жэлнүүдтэ орходоо ерэхэ зунай спортивна сезон соо олониитын мүрысөөн бүри олон болохо. БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи физкультура болон спортын Комитедээр эмхидхэгдэхэ профсоюзуудай обществонуудай ба республиканска спартакиадада мянга гаран хүн хабаадаха юм. Эдээнэй эхилхэһээ түрүүн доодо шатын физкультурна коллективүүдэй, аймагай, городой, союз хоорондын спартакиаданууд болохо.

Ниитэ-физкультурна хүдэлмэридэ шэнэ амжалтануудые туйлахын ба болохоёо байгаа зунай спортивна сезониие һайн бэлэдхэлтэйгээр угтахын тулада спортивна түхеэрэлгэнүүдые, стадионуудые, талмайнуудые, уһанай станцинуудые болон бүхы хэрэгсэлнүүдээ эртээнһээ һайнаар бэлдэхэ, предприятинуудта, колхоз, МТС болон һургуулинуудта шэнэ спортивна талмайнуудые байгуулха, ниитэ спортивна хүдэлмэриин тодорхой түсэб зохёохо хэрэгтэй. Улан-Удын ПВЗ-гэй «Локомотив» обществын хүтэлбэрилэгшэд үбэлэй спортивна сезоной дүүрэмсээр, зунай сезондо бэлэдхэжэ эхилһэн байна. Энэнь ехэ һайшаамаар. Тэдэнэр стадионоо эмхи гуримтай болгожо, спортивна хэрэгсэлнүүдээ заһажа, зунай үедэ хэгдэхэ хүдэлмэринүүдэй түсэбые зохёожо байна. Гэбэшье, олон аймагуудта, мүн Улан-Удэ городтошье зунай спортивна сезондо бэлэдхэл хангалтагүй байһаар. Мүнөө болотор стадионуудые, спортивна талмайнуудые заһабарилха, ниитын инструкторнуудые, судьянарые, тренернүүдые бэлэдхэхэ түсэбшье табигдаагүй байһаар. Мүн физкультура ба спортын обществонуудай зунай сезондо ямараар бэлэдхэжэ байһаниие олон комсомольско организацинууд шалганагүй, энэ талаар эдэбхи үүсхэл гарганагүй. Тэрэшэлэн нютагай промышленностиин, эд хэрэглэгшэдэй кооперациин ба гүрэнэй худалдаа наймаанай, ой модоной промышленностиин профсоюзуудай обкомууд предприяти болон эмхи зургаануудтаа физкультурна хүдэлмэриие һайжаруулгада хайша хэрэгээр хандана, физкультурна коллективүүдэй материальна база бии болголгодо, ниитын физкультурна кадрнуудые бэлэдхэлгэдэ ёһотой туһаламжа үзүүлнэгүй.

Зунай сезондо бэлэдхэлэй эдэ бүхы дутагдалнууд ойрын саг соо усадхагдаха зэргэтэй.

Партийна болон советскэ организацинуудай зорилго юуб гэхэдэ, комсомольско, профсоюзна, физкультурна организацинуудай хүдэлмэриие шалгаха, арад зоной дунда үнгэргэгдэдэг ниитэ-спортивна хүдэлмэриие һайжаруулгадань, материально-техническэ база байгуулгадань, физкультура болон спорт эрхилэлгэдэ залуушуулые олоор хабаадуулгадань үдэр бүхэнэй бодото туһаламжа үзүүлхэ ябадал болоно.

Украинска ССР. Республика доторхи эгээн үнинэй Одесскэ гүрэнэй научна библиотекын байгуулагдаһаар 125 жэлэй ой энэ оной апрельдэ гүйсэхэ байна. Тус библиотекэ соо 2 миллион шахуу номууд бии. Манай орондо хэблэгдэдэг 12—13 мянган номуудые, хилын саана хэблэгдэһэн номууд, газетэнүүд, журналнуудые һара бүри тус библиотекэ абадаг юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: заочно абонементын таһагые даагша К. А. Васильева хүдөөгэй уншагшадта эльгээгдэхэ номуудые бэлэдхэжэ байна.

ТАСС-эй фотохронико.

В. И. Ленинэй түрэһөөр 85 жэлэй ойдо

КИЕВ, апрелиин 8. (ТАСС). В. И. Ленинэй түрэһөөр 85 жэлэй ойдо зорюулагдаһан уран зурагуудтай номой ехэ выставкэ Украинска ССР-эй гүрэнэй публична библиотекэ соо нээгдэбэ.

«В. И. Ленинэй ажабайдал ба революционно ажал-ябуулга» гэһэн бүлэгөөр выставкэ эхилнэ. «В. И. Ленинэй дурасхаалай үдэр тухай» КПСС-эй ЦК-гэй тогтоол, Ильичын эдир бага наһан тухай хэлэһэн номууд, тэрэнэй революционно ажал-ябуулгын эхилэлгэ тухай фото-зурагууд, литература тэндэ табигдаба.

Бусад бүлэгүүдтэ табигдаһан материалнууд агууехэ Ленинэй мүнхэ идейнүүдэй бэелүүлэгдэһэн тухай хэлэнэ.

КАЗАНЬ, апрелиин 8. (ТАСС). Городой ажалшад гайхамшагта үдэрые үргэнөөр тэмдэглэжэ байна. В. И. Ульяновай (Ленинэй) нэрэмжэтэ Казанска гүрэнэй университедтэ ехэ һонирхолтой олон хэмжээ-ябуулганууд бэелүүлэгдэнэ.

Университедэй эрдэмтэд Владимир Ильичын наһа бараһаар 85 жэлэй ойдо зорюулагдаһан научна сесси бэлэдхэнэ.

Университедэй дэргэдэ байдаг В. И. Ленинэй музей ажалшад олоороо ерэжэ харана.

ТАРИЛГАДА БЭЛЭДХЭЛЭЙ ДУТАГДАЛНУУДЫЕ ДАРЫ УСАДХАХА

Хоридо эртын борнойлго эхилбэ

Хоридо урин дулаан үдэрнүүд боложо эбэр, наруули газарай таряалангай полинуудта шиг нойто барихын тула эртын борнойлго эхилэнхэй.

Хориин ба Үдын МТС-үүдэй тракторна бригаданууд харьяата колхозуудтаа гараад, энэ хүдэлмэриие эмхитэйгээр эхилжэ, түрүүшын үдэр соо хэдэн зуун гектарта шиг нойто бариба. Хориин МТС-эй тракторист А. Жапов Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо түрүүшын үдэр соо 50 гектар газар борнойлоо. Мүн тус МТС-эй хоёрдохи бригадынхид (бригадирынь нүхэр Н. Эрдынеев) түрүүшын үдэр соо 150 гектар газар борнойлбо. Газарай хүрһэндэ шиг нойто барилгын хүдэлмэридэ мүнөө аймагай колхозууд жэгдэрэн оробо.

Д. ЦЫРЕНОВ.

Тарилгада бэлэдхэлые унжагайруулһаар

Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй январска Пленум болбол орооһо таряагаар оронойнгоо бүхы эрилтэнүүдые дүүрэнээр хангаха гэһэн айхабтар ехэ зорилго табиһан байна. Энэ зорилгые дүүргэхэ түрүүшын үндэһэ һуури болохо энэ жэлэй хабарай тарилгые эмхитэйгээр үнгэргэлгэ тон ехэ удхашанартай.

Энэ зорилгые һайса мэдэһэн Бичурын аймагай зарим колхозууд хабарай тарилгые түгэс бэлэдхэлтэйгээр угтажа, мүнөө полевой хүдэлмэринүүдые эмхитэйгээр эхилбэ. Энэ жэлдэ саһан ехэ байгаа. Газарай гэдэхэтэй хамта поли дээрэ һайрамай уһа тогтоохо, шиг нойто бариха гээшэ сабшалан, таряалантай үндэр ургаса хуряаха ехэхэн нүхэсэл болоно. Калининай нэрэмжэтэ колхоз таряанай 170, сабшалангай 100 гектар талмай дээрэ һайрамай уһа тогтоогоод байна. Энэ хүдэлмэри Ново-Сретенскын сельсоведэй Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо һайнаар эмхидхэгдээ.

Һайрамай уһа тогтоохо хүдэлмэридэ аймаг дотор хамта дээрээ 600 гаран хүн хүдэлжэ байна. Тэрэшэлэн уһа урадхуулха һубаг татаха, заһаха хүдэлмэринүүдтэ МТС-эй механизмууд хэрэглэгдэнэ. Мүнөө Бичурын МТС 3 трактор, Бага-Куналейн МТС 2 трактор энэ хүдэлмэридэ табяа.

Сабшалан, таряалангай газар үтэгжүүлхэ, овощь, кукурузын рассада ургуулха горшоогхонуудые бэлэдхэхэ эгээн харюусалгатай үе ерээ. Логовскиин нэрэмжэтэ колхоз мүнөө таряанай, огородой, сабшалангай газар дээрэ 4000 тонно наг шэбхэ гаргаад байха юм. Мүн эндэ рассадануудые ургуулха 20000 горшоогхонууд хэгдээ.

Ждановай нэрэмжэтэ колхоз кукурузын тарилгада ехэ анхарал хандуулна. Энэ колхоздо тус культурые тариха комсомольско-залуушуулай звено эмхидхэгдээ һэн. Нүхэр Сафоновой хүтэлбэри доро энэ звено кукуруза тариха газараа үтэгжүүлхэ, уһалха, кукурузын рассаданuудые ургуулха горшоогхонуудые бэлэдхэхэ хүдэлмэринүүдые эхилэнхэй. 10 мянган горшоогхонуудые тэдэнэр бэлэдхээ.

Гэбэшье, аймагай зарим колхозууд тарилгада бэлэдхэлые унжагайруулжа байна. Жэшээлхэдэ, «Коммунизм», Чапаевай, Круминай, Кировэй (Харлан) нэрэмжэтэ, «Заря коммунизма» колхозууд мүнөө хүрэтэр үрэһэнэйнгөө таряа сэбэрлэжэ, тарилгын кондицида хүргөөдүй байха юм. Эдэ колхозуудта агротехническэ хэмжээ-ябуулганууд болошогүй муугаар үнгэргэгдэнэ.

Кукуруза тарилгада Бичурын аймаг һайнаар бэлэдхэнэ гэхын аргагүй. Олохон колхозуудта энэ культурые тариха звенонууд эмхидхэгдээгүй, сеялкэнүүд бэлэдхэгдээдүй байһаар. Илангаяа Круминай, Маленковой, Ворошиловай нэрэмжэтэ болон «Заря коммунизма» колхозуудта энэ хүдэлмэри хангалтагүйгөөр ябуулагдана. Эдэ колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд Осипов, Оленников, Хлызов, Лобанов гэгшэд кукурузын тарилга тухай хооһон зугаа хүүр гаргаад, бодото дээрээ хэһэн юумэниинь бага. Звенонуудта мори унаа үгэнэгүй.

Һаяын үдэрнүүдтэ үнгэргэгдэһэн шалгалтаар аймагай МТС-үүд тарилгада бэлэдхэл муутай гэжэ элирүүлэгдээ. Бага-Куналейн МТС-эй 6 трактор, Окино-Ключевскойн МТС-эй 5 трактор заһабариһаа үшөө гараадүй байһаар. Заһабарилагдаһаншье тракторнуудай шанар муу. Зарим тракторнуудынь тоһоёошье барингүй гоожуулна. Окино-Ключевскойн МТС-эй заһабарилһан ЧТЗ трактор поли дээрэ хүрэнгүй эбдэршоо. Мүн колёсно нэгэ тракторые радиаторгүйгөөр, ондоо трактораар шэрүүлжэ, поли дээрэ гарпаба. Олон культиваторнууд заһагдаагүй, тракторна плугуудынь предплужниггүйгөөр заһабарилагдаһан, сеялкэнүүдэй заһабари муугаар хэгдэһэн байха юм. Тракторна бригаданууд горючи зөөжэ, заправка хэхэ тэргэгүй байһаар. Заһабарилга хэхэ инструментнүүд дутамаг. Тракторнуудта электрын гэрэл мууса түхеэрэгдэнхэй. Полевой стануудшье хүсэд түхеэрэгдээгүй байһан зандаа.

Аймагай МТС-үүд хүдөө ажахын хүдэлмэринүүдые үнгэргэхэ талаар колхозуудтай договор мүнөө болотор баталаагүй байха юм. Тэрэшэлэн социалистическэ мүрысөө эмхидхэлгэ, таряанажалай хүдэлмэрилэгшэдэй дунда ябуулагдаха политическэ хүдэлмэри хангалтагүй.

Тарилгада бэлэдхэлэй талаар иимэ ехэ дутагдалтай байгаад, аймагай партийна, советскэ органуудай хүтэлбэрилэгшэд МТС болон колхозуудай урда шанга эрилтэ табяагүй, һанаа амар һуунад. Ойрын үдэрнүүдтэ эдэ дутагдалнуудаа зайсуулха тушаа зохихо хэмжээ абаха шухала.

Б. Гылыков, манай тусхай корреспондент.

Газар уһалалгые тооногүй

Баргажанда саһан ехэ. Илангаяа һүүлэй үдэрнүүдтэ ороһон саһан газар уһалха ехэ арга олгоһон байна. Гэбэшье, эндэхи зарим колхозууд һайрамай уһа барижа, таряанай газар уһалха хүдэлмэри тооногүй.

Ворошиловай нэрэмжэтэ колхоз таряанай газар уһалха хүдэлмэридэ 15 хүниие гаргаха ёһотой аад, миил 3 хүниие табиба. «Большевик» колхоз уһалалга тухай юушье бодоногүй. Аймаг дотор уһалууриин канава, һубагууд заһагданагүй. Энэ хүдэлмэридэ ябаха хүнүүд шухала зэр зэмсэгээр, хубсаһаар хангагданагүй.

Гадна, сабшалан уһалха тушаа юушье хэгдэнэгүй.

Г. Куйтунский.

...хэр Н. А. Булганин Индиин Республикын ...осол К. П. Шивасанкар Менонтой уулзаба

...прелиин 8-да СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. ...нин Индиин Республикаһаа СССР-тэ байдаг Онсо ба Бүрин эр... Посол К. П. Шивасанкар Менонтой уулзаба.

(ТАСС).

...нинградска вокзалай перрон дээрэ В. И. Лениндэ памятник бодхоогдобо

...релиин 6-да Москвагай Ленин...ка вокзалай перрон дээрэ, ...унистическэ партиие, Советскэ ...ие байгуулагшада — Влади... Ильич Лениндэ зорюулагдан ...ник бодхоогдоо.

...8 оной мартын эхеэр В. И. ... түрүүтэй Советскэ прави...тво Петроградһаа Москва ерэ...йгаа. Энэ вокзал дээрэ Моск... ажалшад өөһэдынгөө агууехэ вождиие айхабтар ехэ баяр-баясхалантайгаар угтаа һэн.

В. И. Ленинэй туулин скульптура жэгдэлэгдэһэн боро гранидаар бүтээгдэһэн томохон табсан дээрэ табигдаа. Тэрэнэй үндэрынь 4,5 метр юм. Тэрэ мэдээжэ советскэ скульптор, Сталинска шангай лауреат П. П. Яцыногой зохёоһон хэбээр Ленинградай «Монументскульптура» гэжэ завод соо шудхагдаа.

(ТАСС).

...РЯТ-МОНГОЛОЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ НЭГЭДЭХИ СЕССИИЕ НЭЭХЭ ТУХАЙ

...рят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй нэгэдэхи сесси апрелиин ...удэшын 6 часта Гүрэнэй Бурят-Монголой Ленинэй орденто оперо ба ... театр соо нээгдэхэ.

Эб найрамдалай хэрэг илан мандаг лэ!

„Атомна дайн манда хэрэггүй“

МУХАРШЭБЭР. Аймагай колхозууд, МТС-үүд, предприяти болон эмхи зургаануудаар атомна дайнай аюулда эсэргүүсэхые уряалһан Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Хандалгада гар табилга ажалшадай политическэ дэбжэлтын оршон байдалда үнгэргэгдэжэ байна.

Һүүлшын хэдэн үдэрнүүдтэ аймагай олохон колхозуудта, Суулгын ба Гашейн МТС-үүдэй механизаторнуудай митингнүүд боложо үнгэрөө.

Атомна дайн сэрэгые хорихо тухай үгэ хэлэһэн колхозой гэшүүн ба механизатор бүхэн «бидэндэ атомна дайн сэрэг хэрэггүй, атомна энергиие амгалан тайбан ажабайдалда хэрэглэхэ ёһотойбди» гэжэ мэдүүлээ.

Булганинай нэрэмжэтэ колхоздо үнгэргэгдэһэн суглаан дээрэ Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай инвалид, колхозой үүлтэртэ хониной фермые даагша Батомунко Цыбиков иигэжэ мэдүүлбэ:

—Советскэ гүрэнэй гадаадын политикые манай арад нэгэн һаналтайгаар дэмжэдэг. Манай гүрэнэй политика хадаа зохёон байгуулхы амгалан тайбан арадуудай хүсэл зоригые гүйсэд харюулдаг. Бидэнэртэ дайн сэрэг хэрэггүй.

Б. Дымбрылов.

Амгалан байдалые хүсэнэбди

ЯРУУНА. Амгалан зохёохы ажалаа хэжэ, жаргалта баян байдалаа улам хүгжөөжэ байһан аймагай олониитэ ажалшад атомна дайнай аюулда эсэргүүсэхые уряалһан Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Хандалгада гараа табижа байна. Тиихэ зуураа, тэдэнэр шуһата дайнай шэнэ түймэрые носоохоёо, атомай хүсөөр арад зониие хюдахаяа һэдэжэ, дугташажа байһан американска империалистнуудай зэрлиг хорото аашые, хүн түрэлхитэндэ харша ябуулгануудые үзэн ядана.

Энэ Хандалгада гараа табихадаа Эгэтэ, Маарагтын элдин талын малшадшье, колхозно үргэн полидоо хүсэтэ булад хүлэгүүдээ жолоодон гарахаяа байгаа механизаторнуудшье, Ярууныn загаһашад, Романовка тосхоной хүдэлмэришэдшье бултадаа атомна дайнда бэлэдхэлые эрид буруушааажа байһанаа өөһэдынгөө дүлэтэ халуун үгэнүүдээр мэдүүлнэ.

...Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой уужам сэбэр клуб соо хүн зон олоороо сугларанхай. Электрын гэрэл яларна, хүгжэмэй аялга зэдэлнэ. Уданшьегүй, Хандалгада гар табилгада туһалха комиссиин түрүүлэгшэ, колхозой бухгалтер Д. Сандакдоржиев суглаа нээбэ. Эндэ партиин айкомой түлөөлэгшэ нүхэр Ф. Дмитриев үгэ хэлэжэ, уласхоорондын байдал тухай сугларагшадта хөөрэхэ зуураа, советскэ орон дотор Хандалгада гар табилгын хаа хаанагүй эхилһэн тухай хэлэбэ.

Эгээн түрүүлэн колхозница М. Рыжакова үгэ абажа, Хандалгада гараа табиха зуураа, иигэжэ мэдүүлбэ:

—Дэлхэйн арадай хорото дайсад атомна дайе түхеэржэ, арад зониие алаха хюдахаар аашална. Теэд тэдэнэй хорото ябуулганууд хүсэндөө орохогүй, яахадааб гэхэдэ, дэлхэйн үнэн сэхэ хүнүүд дай хүсэнэгүй, амгалан ажаһуухаяа, ажаллахаяа хүсэнэ. Дэлхэйн хархис хүсэндэ эсэргүү тэмсэл үргэдэнэ, энээниие толгойлжо байһан демократическа лагериин хүсэн үдэр бүри бэхижэнэ. Би энэ Хандалгада миил гараа табиһаараа хизаарланагүйб, харин ажал хүдэлмэридөө амжалта туйлахаб. Энэмни эб найрамдалай хэрэгтэ туһа нэмэри болохо юм.

Һүүлээрнь, колхознигууд Сундуков, Болдоева ба бусад үгэ хэлээд, хамтадаа 205 хүн Хандалгада гараа табиба.

Иимэ суглаанууд Эгэтын, Сосновско МТС-үүдтэ, Романовка, Гунда, Сосново-Озёрск тосхонуудта, мүн колхозуудаар боложо, хэдэн зуугаад хүн Хандалгада гараа табиһан байна.

Гражданска, Эхэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай хүндэ жэлнүүдые дабажа гараһан Советскэ Союзай Герой Иван Максимович Трофимов, өөрынгөө һамган Эхэ-Герой Федосия Евдокимовна Трофимоватай Хандалгада гараа табиха зуураа, иигэжэ хэлэбэ:

—Би Эхэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда Калинин городһоо Эльба хүрэтэр дайнай шэрүүн харгыгаар ябажа, түрэл ороноо немецкэ булимтарагшадһаа хамгаалалсаа һэм. Мүн гражданска дайнай һүрөөтэй шэрүүн үеыешье мартаагүй, элихэн һананаб. Мүнөө колхозойнгоо гэшүүдтэй хамта партиин ЦК-гэй январска Пленумэй тогтоолые дүүргэхын түлөө, үри хүүгэдэйнгээ энхэ жаргалай түлөө ажаллажа байнабди. «Хэрбээ дахин дай үүсхээ һаа, империалистнууд, бодохоёо болитороо, үгы болотороо дабхар хүсэтэ сохилтоор сохюулхат, үнгэрһэн дайниие һанагты! Тиихэдэ бидэ гансаараа һэмди, харин мүнөө 900 миллион хүн зонтой демократическа лагерь мантай дабшана» гэжэ атомна дайе түхеэрэгшэдтэ дахин һануулхада болохо.

—Хабарай тарилгые эмхитэй һайнаар үнгэргэжэ, орооһо таряанай, кукурузын үндэр баян ургасын түлөө тэмсэжэ, партиин ЦК-гэй январска Пленумэй тогтоол бэелүүлхые оролдохобди. Энэмнай дай үүдхэгшэдтэ шанга сохилто болог, — гэжэ Эгэтын МТС-эй түрүү тракторна бригадын бригадир Георгий Воробьев мэдүүлбэ. Малайнгаа үбэлжэлгые амжалтатайгаар үнгэргэжэ, хабарай тарилгада хаһа болзор соогоо бэлэдхээд байһан «Путь социализма» колхозой гэшүүд мүн лэ Хандалгада гараа табижа, «манай хэрэг үнэнтэ, тиимэһээ дайсанай түсэбүүд бүтэхэгүй, манай хүсэн ехэ, бидэ илахабди» гэжэ нэгэн дуугаар мэдүүлээ.

Ц. Дандаров, манай корреспондент.

Хара хүрьһэтэ бэшэ центральна зонын областьнууд ба автономно республикануудай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөн

Хара хүрьһэтэ бэшэ центральна зонын областьнууд ба автономно республикануудай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөн апрелиин 7-до Москвада хүдэлмэреэ дүүргэбэ гэжэ мэдээсэгдэһэн байгаа.

Түгэсхэлэй заседани дээрэ КПСС-эй Центральна Комитедэй нэгэдэхи секретарь нүхэр Н. С. Хрущев үгэ абаад, нигэжэ хэлэбэ:

Олохон алдарта хүнүүд энэ трибунада гаража үгэ хэлэбэ. Орооһо таряа, хартаабха, лён, овощь, мүн тэрэшэлэн һү, мяха ба малажалһаа бусад ашаг шэмэ ехээр абахын тула хара хүрьһэтэ бэшэ центральна зонын колхозууд ба совхозуудай тон ехэ арга боломжотой байһан тухай тэдэнэр хэлэһэн байна. Смоленскэ областьһоо ерэһэн нүхэр Желоновагай, Калининска областьһоо—нүхэр Ниловагай, Московско областьһоо—нүхэр Арепьевэй, Рязанска областьһоо — нүхэр Ефремовагай, Ивановска областьһоо ерэһэн комсомолка нүхэр Яничкинагай, энэ зүблөөндэ айлшаар ерэһэн Украинын хүдөө ажахын түрүүшүүл нүхэд Щербинын ба Саухын болоод бусад олон нүхэдэй хэлэһэн үгэнүүдые бидэнэр тон анхаралтайгаар шагнабабди. Газартаряалангай ба малажалай иимэ суута мастернууд манай орон дотор хэдэн арбаад, хэдэн зуугаад мянгаадаар тоологдоно. Манайда һайнаар ажалладаг колхозууд, совхозууд, бүхэли районууд үсөөн бэшэ бии. Тэдэнэй дүй дуршэлые бүхы хэмжээгээр дэлгэрүүлхэ ба үйлэдбэри дээрэ нэбтэрүүлхэ хэрэгтэй.

ЦК-гэй Пленумүүдэй тогтоолнуудые хүтэлбэрилэгшэдэйнь зүбөөр ойлгожо, колхозууд, МТС-үүд ба совхозуудта бодото ёһоной эмхидхэлэй хүдэлмэри хэжэ эхилһэн зарим областьнуудшье һайшаалтай үрэ дүн туйлаһан байна. Үнгэрэгшэ жэлдэ Рязанска областиин колхозууд үнеэн бүриһөө һү һаалгые 412 килограммаар ехэдхэһэн байна, энэ, областиин жэшээ дээрэшье тогтожо болохо юм. Мүнөө жэлдэшье энэ область хара хүрьһэтэ бэшэ зонын бусад областьнуудта орходоо ехэ үрэ дүн туйлажа байна. Партиин Рязанска обком зүб замаар ябажа байна, тэрэнэй секретарь нүхэр Ларионов шадабаритай һайнаар хүдэлмэрилнэ гэжэ би һананаб.

Зүгөөр би мүнөөдэр һайн баримтанууд тухай гол түлэб хэлэхэгүй байнаб, харин хара хүрьһэтэ бэшэ центральна зонын областьнууд ба автономно республикануудай олохон хүтэлбэрилэгшэдтэ хэдэ хэдэн шүүмжэлхы ажаглалтануудые хэхэ зэргэтэй болоноб.

10 миллиардһаа доошо бэшэ хэмжээнэй ороoһо таряа жэл бүхэндэ хураахa ёһотойбди гэһэн зорилго КПСС-эй Центральна Комитедэй Пленумэй табиһан тухайда таанар мэдэжэ байнат. Энэ хадаа тон ехэ ба харюусалгатай зорилго мүн. Энэ хадаа бидэнэр бүгэдын сэдьхэлые хүдэлгэжэ байха, бүхы советскэ хүнүүдые зоригжуулан уряалха зэргэтэй. Энэ зорилгые бэелүүлхын түлөө тэмсэхэ гээшэ хүдөө ажахые хүгжөөхэ талаар манай хэдэг хүдэлмэриин гол шухала ба шиидхэхы зүйлынь болоно. Хэн энэ зорилгые мартанаб, хэн энээнһээ хадууржа, хооһон шашаг үгэ хүүр дэлгээнэб, тэрэ хадаа айхабтар шухала хэрэгые хойшонь татан унжагайруулна.

Ороoһо таряа үйлэдбэрилгэеэ хайшан гэжэ 10 миллиард пүүдтэ хүргэхэ болонобибди? Энэ асуудалда КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй тогтоолнууд хүсэд дүүрэн харюу үгэнэ. ЦК-гэй январска Пленумэй тогтоолнуудай гол хүсэниинь юуб гэхэдэ, тэрэ хадаа энэ бүгэдэарадай зорилгые шиидхэхэ замуудые, ороoһо таряа үйлэдбэрилгые ехэдхэхэ тодорхой арга боломжонуудые заажа үгэнэ бшуу. Тэдэ арга боломжонуудынь —бүхы тарилгын талмай дээрэ ургаса дээшэлүүлгэ, хуряалгын үедэ гээлтэ хоролтонуудые багадхалга, шэнэ ба боро газарнуудые элдүүрилгэ, кукуруза тариха талмайе нилээд ехээр үргэлхэлгэ болоно.

Хүдөө ажахын түсэблэхэ практикые шэнэдхэн хубилгангүйгөөр энэ зорилгын дүүргэгдэжэ болохогүй байһан тухай нүхэр Н. С. Хрущев саашадаа тогтон хэлэбэ. Нютагайнгаа эрхэ байдалые хараадаа абажа, колхозой түрүүлэгшын ажахыгаа түсэблэхэ эрхые хаһаха болоо һаа, урагшатай юумэ хэхэнь бэрхэтэй. Ячмень тариха ёһотойш гэһэн захиралта колхозой түрүүлэгшэдэ үгэхэдэ, гектарай 5 центнер ургаса хуряагдаха байна, энэ культура тарихада экономическа талаараа гарза хохидолтой байна гэжэ мэдэбэшье, захиралта эблэнгүйгөөр тэрэ тарихал зэргэтэй болодог. Эгээл иимээр түсэблэдэг байхада хайшан гэжэ ехэ ургаса абалтай болоноб. Энэ культурын ургасые шадаха зэргээрнь ехэдхэхэ тухай колхозой түрүүлэгшэ яһала оролдолго гаргаха байна, зүгөөр энэнь ороoһо таряанай суглуулбарине эрид ехэдхэхэ арга боломжо колхоздо олгохогүй. Гэхэтэй хамта, бага ургаса үгэдэг культурануудые хэрэгтэй һайн культурануудаар һэлгүүлээ һаа, тэрэл эрхэ байгалда байһан колхоз хэдэн дахин ехэ ургаса хуряаха болонол.

Түсэблэлгын практикые хубилгаха шухала байна гэжэ ЦК-гэй январска Пленум шиидхэһэн юм. Түсэблэлгын шэнэ ёһо гурим тухай тусхай тогтоол КПСС-эй ЦК ба СССР-эй Министрнүүдэй Совет март һарада баталба. Зүгөөр эдэ тогтоолнуудай удхашанарые хаа хаанагүй зүбөөр ойлгоо гэжэ хэлэлтэй гү? Тиимэ гэжэ хэлэхын аргагүй гэжэ нүхэр Н. С. Хрущев тэмдэглэбэ. Олохон областьнууд ба районуудта түсэблэлгын хуушан системые орхихо дурагүй байһаар, энэ жэлдэ хүдөө ажахын продуктнуудые нилээд ехээр абаха бүхы арга боломжонуудые хэрэглэнэгүй. Энэ талаар КПСС-эй Центральна Комитедтэ бии байһан баримтанууд иимэ байна.

Сусанинска районой Сталинай нэрэмжэтэ колхоз Костромской областиин түрүү колхозуудай нэгэниинь юм. Элдүүриин газарай 100 гектар бүхэндэ хүдөө ажахын продуктнуудые үйлэдбэрилхэ талаар КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй тогтооһон хэмжээе энэ колхоз 1960 онһоо холо урид дүүргэхэ бүхы арга боломжотой. Зүгөөр «Северная правда» гэжэ областной газетын мартын 8-най номерто тунхаглагдаһан энэ колхозой хэмжээ-ябуулгануудай үндэһөөр үйлэдбэриин заагдаһан хэмжээе энэ колхоз 1960 ондо туйлаха гэжэ хараалагдана. Тэрээнһээ байтагай ороoһо таряа, мяха, һү, үндэгэ, ноoһо гэхэ мэтын шухала показательнуудаар имагтал 1960 оной түсэб зохёогдонхой! 1955 ондо, мүн саашанхи жэлнүүдтэшье эдэ продуктнуудые үйлэдбэрилхэ хэмжээн хараалагданагүй.

Хэрбээ түрүү колхоз ингэжэ түсэблэхэ болоо һаа, дунда зэргын ба гээгдэнги колхозуудта ямар жэшээ харуулжа үгэхэ болоноб гэжэ нүхэр Н. С. Хрущев тэмдэглэнэ. Газетэдэ толилогдоод байһан хойнонь энэ түсэбые зохёохо хэрэгтэ областной организацинуудай хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд хабаадалсаа гэжэ тухайлмаар. Тиимэ байхалаараа, тэдэ нүхэд түсэблэлгын шэнэ гуримые буруугаар ойлгоно гээшэ. Хэрбээ партиин обкомой, райкомой секретарьнууд өөһэдөө колхозуудта ошоод, колхознигуудтай хөөрэлдэжэ, һайса зүбшэжэ, агрономуудтай, зоотехнигуудтэй хэлсээ һаань, түсэбөө зүбөөр зохёохо ябадалдань колхоздо туһа болохо бэлэй. Тиимээр табигдаһан түсэб мүн бусадшье колхозуудта туһатай байха һэн. Тэдэнэр түрүү колхозой дүй дүршэл дээрэһээ һургаал абаха байгаа. Харин Костромской областиин хүтэлбэрилэгшэд түсэблэлгын шэнэ гурим тухай тогтоолые мүнөө хүрэтэр бодото һайнаар ойлгоодүй, энэ шухала хэрэгтэнь колхозуудта туһаламжа үзүүлнэгүй гээшэ ха.

Ганцашье тэндэ иимэ байдалтай бэшэ. Түсэбөө зохёохо хэрэгтэнь колхозуудта тодорхой туһаламжа үзүүлхын орондо партиин Брянска обком ба облисполком энэ хүдэлмэриие канцелярска албан хойрог аргаар ябуулжа эхилээ. Партиин обкомой секретарь нүхэр Петухов, облисполкомой түрүүлэгшэ нүхэр Дадонов партиин ЦК-гэй январска Пленумэй тогтоолнуудые бэелүүлхэ талаар тодорхой хэмжээ-ябуулгануудые мартын 25 хүрэтэр зохёожо дүүргэхые дурадхаһан саарһа районуудтаа мартын 18-да эльгээбэ. Иимэ һүрөөтэй захиралтые мартын 18-да эльгээһэн аад, мартын 25-да түсэбүүдээ хүргэхыень бүхы колхозуудһаа эрилтэ хэгдэнэл! Иимэ богонихон болзор соо энэ захиралтынь олохон колхозуудта хүрэхэшьегүй байһаниинь хүн бүхэндэ элн ха юм. Юундэ өөһэдыгөө мэхэлнэ гээшэбта, нүхэдүүд? Районуудта эльгээгдэһэн энэ захиралта дотор ямар показательнуудаар колхозууд энэ хэмжээябуулгануудаа хараалхаб гэһэн заабари эльгээгдэнхэй. Энэ заабаринь 10 хуудаһан дээрэ бэшэгдэнхэй, мүн 2 мянга тухай показательнуудтай юм. Энэ захиралта дээрэ гараа табихадаа партиин обкомой секретарь, облисполкомой түрүүлэгшэ тус показательнуудые уншаалгүй ёһотой даа. Хэрбээ тэдэнэр анхаралтайгаар уншаа һаа, иимэ албан хойрог саарһан заабари эльгээхэгүй байгаал.

Саашадаа нүхэр Н. С. Хрущев Кировскэ областиин практика дээрэһээ жэшээ харуулна. Ороoһо таряа ба малажалһаа ашаг шэмэ абалгые ехэдхэхэ талаар хэмжээябуулгануудые зохёоходоо тэндэ ехэ алдуунууд гаргагдаһан байна. Вятско-Полянска районой зохёоһон хэмжээ-ябуулганууд дотор 1955 ондо оройдоо 20 мянган тонно ороoһо таряа хуряаха гэжэ түсэблэгдэнхэй, харин 1953 ондо энэ районой колхозууд 21 мянган тонно ороoһо таряа хуряаһан байгаа бшуу. Энэнь ЦК-гэй январска Пленумэй тогтоолой һүүлээр хэгдэһэн байна ха юм!

Ороoһо таряа үйлэдбэрилгые нилээд ехэ болгохо эрилтэ табиһан эдэ тогтоолнуудые нүхэдэй ямараар ойлгоһыень харана бэзэт. Буйска, Богородско, Лебяжска, Рожкинско районуудай зохёоһон хэмжээ-ябуулганууд дотор ороoһо таряа үйлэдбэрилгые ехэдхэхэ гэжэ мүн лэ хараалагданагүй. 1955 ондо, мүн саашанхишье жэлнүүдтэ Кировскэ областиин 10 районуудта кукуруза багахан хэмжээтэйгээр тариха гэжэ хараалагдана. Гэхэтэй хамта, кукуруза имагтал силос болгон дарагдаха гэжэ түсэблэгдэнэ.

Тульска областьдошье иимэрхүү жэшээнүүд мүн лэ бии. «Коммунар» гэжэ Тульска областной газетэ мартын 15-най үдэр Ефремовскэ районой «11-ый Октябрь» гэжэ түрүү колхозой 1955—1960 онуудай түсэбые толилһон байна. Энэ түсэб дотор элдүүриин газарай 100 гектар бүхэндэ 1960 ондо үйлэдбэрилэгдэхэ гэжэ хараалагдаһан мяха, һү, үндэгэ ба бусад продуктнуудай хэмжээн КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй шиидхэбэринүүд дотор хараалагдаһанда орходоо нилээд бага байна. Иимэ буруу түсэбые энэ газетэ жэшээтэ һайн гэжэ тайлбарилан харуулжа байнал!

Мүн лэ иимэрхүү янзын түсэбүүд «Горьковская правдада» болон бусад зарим областной газетэнүүдтэ толилогдонхой.

Горьковско ба Тульска областьнууд хүдөө ажахые хүгжөөхэ талаар зохистой һайн эрхэ байдалтай байбашье, тэрэнээ муугаар хэрэглэнэ. Эдэ областьнуудай колхозууд ба совхозууд һү, мяха ба малажалай бусад продуктнуудые тон багаар үйлэдбэрилнэ, ороoһо таряанай ажахые хүгжөөхэ, хартаабха ба овощь үйлэдбэрилхэ талаар ехээр гээгдэжэ ябана. Жэшээлхэдэ, үнгэрһэн жэлдэ Горьковско областьдо нэгэ үнеэнһээ 1.075 килограмм, Тульска областьдо 1.165 килограмм һү һаагдаһан байна. Хартаабха ба овощиин бага ургаса абтаба. Эдэ баримтанууд дээрэһээ харабал, партиин Горьковско ба Тульска обкомуудай хүдөө ажахые хэр зэргээр хүтэлбэрилжэ байһаниинь яаха аргагүйгөөр элирнэл. Кукуруза тарилгые нилээд ехээр үргэдхэхэ зорилгонууд тухай тодорхойгоор хэлэхэ зуураа, энэ хадаа ороoһо таряа ехэдхэхэ аргануудай эгээн шухала нүхэсэл гээшэ, тиимэ болохолоороо малажалай ашаг шэмые ехэдхэхын түлөө тэмсэлдэшье шухала зүйлынь болоно гэжэ нүхэр Хрущев тэмдэглэбэ. Энээн тухайда КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй тогтоол дотор һайнаар хэлэгдэнхэй. Тиибэ ябашье, энээн тухайда дахин дахин хэлэхэ хэрэгтэй болоно, яахадааб гэхэдэ, олохон хүтэлбэрилэгшэд, партиин зарим обкомуудай секретарьнуудшье кукурузын удхашанарые үшөөл ойлгоодүй, тэдэнэр энэ культурые ороoһо таряанай ажахын өөдэгүйхэн һалаань гэжэ тоолоод, тэрээндэ дуратай дурагүйгөөр хандана. Шухала хэрэгтэ иимээр хандаха гээшэ тон аюултай байна. Кукурузые эгээл иимээр харадаг обкомой гү, али райкомой секретарь, колхозой түрүүлэгшэ, совхозой директор ороoһо таряа үйлэдбэрилгые ехэдхэхэ зорилго шиидхэхэгүйл, тиимэл һэн хойноо малажалай ашаг шэмые хэрэгтэй хэмжээгээрнь ехэдхэхэ ябадалыешье хангахагүйл.

Хэнэйшье мэдэһээр, Калининска область ехээр гээгдэжэ ябадагуудай нэгэниинь юм. Энэ область ороoһото культурануудай, хартаабхын, овощиин бага ургаса хуряана, мүн эндэ малажалшье задагай зайдан байдалтай байһаар. Үнгэрһэн жэлдэ эндэ үнеэн бүхэнһөө 898 килограмм һүн һаагдаһан, мүн элдүүриин газарай 100 гектар бүхэндэ гэжэ бодоходо оройдоо 29 центнер һүн гүрэндэ тушаагдаһан ба худалдагдаһан байха юм. Партиин обкомойнь зүгһөө хүдөө ажахые хангалтагүйгөөр хүтэлбэрилдэг дээрэһээ Калининска область гээгдэжэ ябана гэжэ нүхэр Хрущев зааба.

Энэ зүблөөн дээрэ КПСС-эй Калининска обкомой секретарь нүхэр Киселёв үгэ хэлээ. Гээгдэлһээ гарахын тула энэ нүхэр юу хэхэ гэжэ хараалнаб, КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй тогтоолнуудые тэрэ ямараар ойлгооб?

Мэдэн гэһэймнай, нүхэр Киселёв брюквэ тарижа ургуулаад гээгдэлһээ гараха гэжэ бодонол. Тэрэнэй һанаашаар брюквэ хадаа малажалые хүгжөөхэ болоно. Энээн тухай партиин обкомой секретарь хэлэжэ байна ха юм! Үнгэржэ ерэхэдээ, брюквэ тариһанай ашаар һү, мяха ехээр абаха гэжэ КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй һүүлээр бодожо байхадаа энэ нүхэр ороoһо таряа ба малажалһаа ашаг шэмые ехээр абахын түлөө тэмсэлдэ хайшан гэжэ хүн зониие ударидажа шадахаб? Гэхэ зуура, корнеплодуудай, тэрэ тоодо брюквыншье ургаса Калининска областьдо оройдоол гектарай 30—40 центнер болодог ха юм! Брюквэдэ найдаһан хүн гээшэ һэлюургүй онгосодо һуугаад, түргэн урасхалтай гол мүрэнөөр тамаржа ябаһан хүнтэй адли болонол. Теэд тэрэ мүрэн урдаһан тээшээл абаад ошохо ха юм даа...

Нүхэр Киселёв, та брюквэ таринат, тиигээд үнеэн бүхэнһөө жэл соогоо 800—900 килограмм һү һаанат, элдүүриин газарай 100 гектар бүхэндэ оройдоо 47 центнер һү абанат, харин эндэ үгэ хэлэһэн Московско областиин «Путь новой жизни» гэжэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Арепьев кукуруза тарина, тиигээд тэрээнһээ ороoһо таряа ба силос абана. Энэ колхозой үнеэн бүхэн 3.409 килограмм һү үгэнэ, тиин элдүүриин газарай 100 гектар бүхэндэ 600 гаран центнер һүн абтана ха юм! Эдэ баримтанууд ехэ юумэн тухай хэлэнэ бэшэ аал? Кукуруза тухай асуудал шэнэ асуудал бэшэ ха юм гэжэ нүхэр Хрущев зааба.

Богонихон болзор соо орон доторoo ороoһо таряа үйлэдбэрилгые ехэдхэхэ арга олгодог культура болохо кукурузада В. И. Ленин Советскэ засагай түрүүшын жэлнүүдтэ онсо анхарал хандуулдаг байгаа. Манай партиин Центральна Комитет бүри 1930 ондо кукуруза тариха талмайе 15 миллион гектар хүрэтэр үргэдхэхэ гэһэн зорилго табяа һэн. Зүгөөр тэрэ үедэ энэ зорилго шиидхэгдээгүй бэлэй. Харин мүнөө КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй табиһан зорилгоһоо гэдэргэ сухарихагүйбди. Кукуруза гээшэ имагтал малай эдихэ ороoһо таряан бэшэ, харин эдеэ хоолой айхабтар һайн культура мүн.

Кукуруза хадаа имагтал урда зүгэй культура гээшэ, тэрэнэй ургажа боломоор газарыншье бага юм, энэ культурые ургуулхын тула тон ехэ ажал хэрэгтэй гэһэн буруу һанал бодол манай зарим эрдэмтэд тараагаа гэжэ хэлэхэ байнаб. Энэ тон буруу. Мүнөө үедэ бидэнэр кукурузые хуурай ороoһотой болохо үдыдэнь, миил һайса эдеэшээд байхадань хуряажа боломоор гэжэ тоолоходоо «өөрынь эрхэ олгоһон» болонобди. Тиигээд байхадаа бидэнэр энэ культурые хаа хаанагүй тариха арга олгообди. Нүхэдүүд, кукуруза бүри Якутида буурсагтай болотороо ургаа гэһэн документ намда биил!

Кукуруза тариха хэрэгые эрдэмтэд ба практигуудай һайса шэнжэлээд байхада, Советскэ Союзай бүхы газар дайда дээрэ эдеэшэжэ, һайн ургаса үгэжэ шадаха сортын кукурузатай бүри һаяар болохобди гэжэ бидэнэр этигэнэбди. Энэ хадаа хүнэйл гараар хэгдэдэг хэрэг ха юм.

Лёной үйлэдбэрилгые ехэдхэхэ тухай асуудалда өөрынгөө үгын ехэхэн хубиие нүхэр Н. С. Хрущев зорюулба. Кировскэ, Костромской, Калининска, Калужска, Брянска, Горьковско, Смоленскэ ба хара хүрьһэтэ бэшэ зонын бусад олон областьнууд лён тарижа ургуулха талаар ехэ дүй дүршэлтэй юм гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ. Зүгөөр, һүүлэй жэлнүүдэй турша дотор эдэ областьнуудай олонхидтонь лён үйлэдбэрилгэ хайша хэрэгээр орхигдошоһон байна. Жэшээлхэдэ, Кировскэ область дайнай урда тээ 146 мянган гектарта лён таридаг байгаа, харин үнгэрһэн жэлдэ оройдоо 46 мянган гектарта тариһан байна.

Лёной үйлэдбэрилгые гээгдэлһээ гаргабал, гүрэн түрын удхашанартай хэрэг бүтэхэл. Лён тарилгын түрүүшүүлэй дүй дүршэлдэ түшэглэжэ, хара хүрьһэтэ бэшэ зонын колхозууд богонихон болзор соо лён үйлэдбэрилгэеэ хэдэн дахин ехэдхэжэ шадаха байна.

Хартаабха ба овощь үйлэдбэрилгые ехэдхэхэ талаар хара хүрьһэтэ бэшэ зонын колхозууд, МТС-үүд ба совхозуудай ехэ үүргэ дүүргэхэ байһыень саашадаа нүхэр Хрущев тэмдэглэбэ. Хэрбээ эдэ культурануудые квадратно-гнездовой ба квадратна аргаар таридаг болобол, городууд ба промышленна центрнүүдэй эрилтэнүүдые хүсэд дүүрэнээр хангаха, мүн тэрэшэлэн хартаабха ба овощиин талаар промышленностиин хэрэглэмжыешье нэгэ жэлэй турша дотор дүүргэхэ арга боломжотой болохо байгаабди гэжэ тэрэ хэлэбэ.

РСФСР-эй Совхозуудай министерствын ба нютагуудай партийна, советскэ органуудай зүгһөө совхозуудые хүтэлбэрилхэ талаар бии байһан тон ехэ дутагдалнууд шангаар шүүмжэлэгдэбэ. Үгэ хэлэгшэдэй тэмдэглэһэнэй ёһоор хара хүрьһэтэ бэшэ зонын олохон совхозууд элдүүриин газарай 100 гектар бүхэндэ үшөөл бага продукци абана. Энэ хадаа үйлэдбэриие муугаар эмхидхэһэн тухай, совхозуудта бии байгаа резервнүүдые хангалтагүйгөөр ашаглаһан тухай гэршэлжэ үгэнэ. Гэхэ зуура, РСФСР-эй Совхозуудай министерство ба нютагуудай партийна организацинууд совхоз бүхэнэй хүдэлмэриие нарин нягтаар шэнжэлнэгүй, ажахыгаа хүгжөөхэ түсэб зохёохо ябадалдань тэдээндэ тодорхой туһаламжа үзүүлнэгүй, жэшээтэ һайн совхозуудай дүй дүршэлые һулаар тайлбарилан нэбтэрүүлнэ. Юундэ иимэ ушар үзэгдэнэб? Юундэб гэхэдэ, Совхозуудай министерствын хүтэлбэрилэгшэд саарһа гуурһанһаа таһарха дурагүй, кабинедүүдһээ гаража, совхозуудай газар дайда дээгүүр гэшхэхэ зүрхэгүй байна.

КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй шиидхэбэринүүдтэй зохилдуулан, бэлэдхэлэй системые түргэнөөр шэнэдхэн хубилгажа дүүргэхэ шухала байһан тухай нүхэр Хрущев зааба. Бэлэдхэлэй органуудай хэмһээ үлүү гараһан штадуудые эрид хороохо шухала, бэлэдхэлэй хэрэгтэ МТС-үүдэй үүргэ ба харюусалгые дээшэлүүлхэ зэргэтэй.

Хүдөө ажахын продуктнуудые ехээр үйлэдбэрилһэнэй түлөө урмашуулгын системэ тухай хэлэхэ зуураа, эдэ бүхы урмашуулганууд халаа элдүүриин газарай 100 гектар бүхэндэ хүдөө ажахын продуктнуудай үйлэдбэрилэгдэһэн хэмжээнһээ сэхэ дулдыдангяар хэгдэхэ ёһотой гэжэ нүхэр Хрущев хэлэбэ.

Хара хүрьһэтэ бэшэ зонын областьнуудай ашаглагдаагүй айхабтар ехэ резервнүүд гэхэ гү, али хахалагдаагүй байһан өөһэдынь шэнэ газар бии гэжэ нүхэр Хрущев үргэлжэлүүлбэ. Хэдэн миллион гектар сэбэр парнуудые эгээл тиимэ хахалагдаагүй шэнэ газар гэхэдэ болоно. Хэрбээ, жэшээлхэдэ, парай эзэлдэг талмай дээрэ кукуруза таряа һаа, хэдэн миллион пүүд ороoһо таряа ба тон ехэ силос нэмэжэ абаха аргатай байгаабди.

Колхозууд, МТС-үүд ба совхозуудта хүтэлбэрилхы кадрнуудые зүбөөр шэлэн олохо тухай асуудалда нүхэр Н. С. Хрущев тусхай анхарал хандуулба.

МТС-үүд, колхозууд ба совхозуудта үнэхөөрөө түрүү, политическэ бэлэдхэлэй һайнтай, ажал дээрээ бэеэ һайн талаһаа харуулһан нүхэдүүд эльгээгдэхэ ёһотой гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ. Үнгэрһэн жэлдэ МТС-үүдтэ хүдэлмэрилхынь тулада зарим нэгэн бирагүй хүдэлмэрилэгшэдые эльгээһэнэйнь түлөө Москва городой ба Московско областиин партийна организацинуудые нүхэр Хрущев хурсаар шүүмжэлбэ. Хэн тиимэ хүнүүдые һайшаан дурадхаһан байгааб, тэдэниие бэдэржэ олоод, хэһээхэ хэрэгтэй гэжэ нүхэр Хрущев хэлэбэ. КПСС-эй ЦК-гэй ба СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолоор колхозуудта хүтэлбэрилхы ажалда түрүү хүнүүдые шэлэн олжо байһан мүнөө үедэ, үнгэрһэн жэлдэ хэгдэһэн алдуунууд яашье дабтагдаха ёһогүй.

Партиин бодото түлөөлэгшэд, хүдөө нютагуудта эльгээгдэһэн хүдэлмэришэн ангиин түлөөлэгшэд болохоор, хүдөө ажахын талаар партиин гаргаһан тогтоолнуудые дүүргэхэ хэрэгтэ колхознигууд ба колхозницануудые эмхидхэжэ шадахаар, тэдэнэй түлөө хожомынь улайжа сайжа байхаар бэшэ тиимэл хүнүүдые колхозуудта хүтэлбэрилхы ажалда һайшаан дурадхаха хэрэгтэй.

Хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ хэрэгтэ эмхидхэлэй хүдэлмэриин шиидхэхы үүргэ дүүргэхэ байһан тухай түгэсхэлдөө нүхэр Н. С. Хрущев хэлэбэ. Бидэнэр ажабайдалые гүнзэгыгөөр шэнжэлхэ, хүдөө ажахын үйлэдбэриие шэнжэлхэ ёһотойбди гэжэ тэрэ зааба. Манай кадрнууд түрүү хүнүүдһээ, хүдөө ажахын үйлэдбэриин новаторнуудһаа тэсэмгэйгээр һургаал абаха, наукын ба түрүү дүй дүршэлэй туйлалтануудтай өөһэдөө танилсаха, бусад нүхэдөө танилсуулха зэргэтэй. Манай нютагуудтахи хүтэлбэрилэгшэд юрэнхы заабари захяануудые багашагаар үгэжэ, ехэнхидээ колхозууд, МТС-үүд, совхозуудта, бригаданууд ба звенонуудта ошожо, хүн зоной дунда ёһото эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулха, энэ хүтэлбэринь хүн бүхэндэ хүрэхэ шухала. Энэ хадаа манай хүтэлбэриин хүсэнь гээшэ. Манай бүхы кадрнууд үнэхөөрөө шадабаритай һайнаар хүдэлмэрилхэ ёһотой; даалгагдаһан хэрэгүүдтээ үүсхэл оролдолго гарган ажаллаха зэргэтэй.

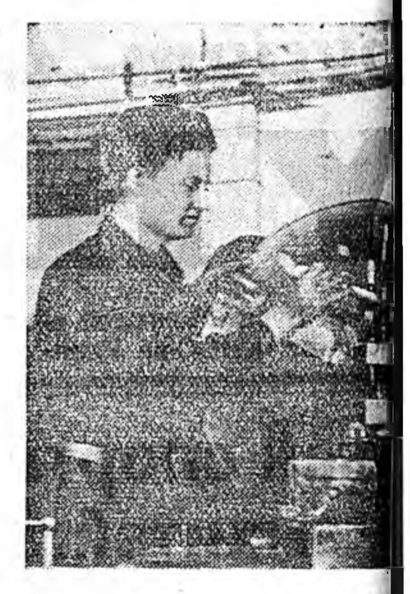
Үгынгөө түгэсхэлдэ нүхэр Н. С. Хрущев иигэжэ хэлэбэ:

—Хүдөө ажахые эрид ехээр хүгжөөхэ зорилгонуудые шиидхэхын тула хэрэгтэй бүхы юумэн манда бии. КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй гайхамшагта сэсэн тогтоол манда байна. Хүдөө ажахымнай саг үргэлжэ шэнэ техникээр зэбсэглэгдэнэ. Хүдөө нютагуудта дүй дүршэлтэй кадрнууд эльгээгдэнэ. Нютагуудай хүтэлбэрилэгшэдэй ба колхознигуудай үүсхэл оролдолгые дэлгэрүүлхэ арга олгодог түсэблэлгын шэнэ гурим абтанхай. Хүдөө ажахын продуктнуудые ехээр үйлэдбэрилһэнэй түлөө материальна талаар урмашуулха хэмжээнүүд зохёогдобо. Энэ табигдаһан зорилгонуудые дүүргэхын түлөө хүн зониие эмхидхэхэ, зоригжуулха хэрэгтэй болоод байна.

Мүнөө үедэ парти ба правительствын шиидхэбэринүүдые дүүргэхэ ябадалда эмхидхэлэй шадабари хэзээ хэзээнэйхиһээ үлүүгээр хэрэгтэй болоно. Хэрбээ бидэнэрэй ажалаа зүбөөр эмхидхэжэ шадаа һаа, ороoһо таряа ба малажалай ашаг шэмые ехэдхэхэ талаар КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй хараалһан даалгабари 1960 ондо бэшэ, харин бүри һаяар, ойрын 2—3 жэл соо дүүргэгдэхэ ёһотой.

Коммунизм байгуулхын түлөө тэмсэлдэ хүндэ индустри шиидхэхы үүргэ дүүргэдэг. Эгээл тиимэһээ бидэнэр саашадаашье металлургическа, нүүрһэнэй, нефтяной, химическэ промышленностиие, машина бүтээлгые түргэнөөр хүгжөөхэбди, электрификацилха хэрэгые улам саашадань ябуулхабди. Эдэ бүгэдэ манай социалистическэ Эхэ ороной һалбаран хүгжэлгын ба һүр хүсэнэй, тэрэнэй бэеэ хамгаалха шадабариин, арадай ажана байдалай хэлбэришэгүй хүгжэлтын эшэ үндэһэниинь болоно. Энэ хадаа коммунизмын илалтын эшэ үндэһэниинь мүн.

Советскэ оромнай найдамтайгаар урагшаа дабшажа ябана. Тэрэниие агууехэ Ленинэй байгуулһан, хамагые илагша марксизм-ленинизмын сурталаар зэбсэгжэһэн, дайн байлдаанда хатуужаһан ба шалгагдаһан Коммунистическэ парти хүтэлбэрилжэ ябана.

Улан-Удын паровоз бүтээлгын заво[д] хүдэлмэришэд Майн урда тээхи соц[иа]листическэ мүрысөөндэ оролсоод ор[ё]досотойгоор ажаллажа байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: арматурна цехын карь Э. Качунас Майн урда тээхи мүр[ы]сөөнэй хүндэлэлдэ үдэр бүриингөө [нор]мые 388 процент дүүргэнэ.

В. Муллерай фо[то]

Майн урда тээхи мүрысөөн

Эмхитэй коллектив[эй] эрмэлзэлгэ

Улан-Удын шэгнүүр заһабари[н] заводой үргэн хэрэглэлэй проду[кци] үйлэдбэрилдэг цехын коллектив ([на]чальнигынь С. Д. Гришин) пр[о]циингаа өөрынь үные химдаруул[ха], ажалайнгаа бүтээсые дээшэлүүл[хын] түлөө саг үргэлжэ тэмсэнэ. Тус март һарынгаа даалгабари 106 [про]цент дүүргэжэ, нилээд ехэ проду[кци] түсэбһөө гадуур гүрэндөө үг[өө] байна.

Мүнөө энэ эмхитэй коллек[тив] Майн нэгэнэй урда тээхи мүрысөө[ндэ] оролсоод, шахтна худагһаа уһа [гар]лэн гаргаха «РН-100» гэжэ насо[с] шэнээр үйлэдбэрилдэг болохын т[үлөө] бэлэдхэл хэжэ захалаа. Цехын [ура]лан нарижуулагша нүхэр Столь[ниц]шын хүтэлбэри доро тэдэнэр тус [на]сосой детальнуудые хэхэ элдэ[б] зэмсэгүүдые, түхеэрэлтэнүүдые хёожо дүүргэхэ дүтэлөө.

Һаяар цех колхозуудай захил[аар] уһа бүлэдэг насосуудые үйлэдбэр[ил]жэ, малажалай фермэнүүдые м[еха]низацилха хэрэгтэ туһа үзүүлхэ

Энэ цех мүн хүүгэдэй вело[сипе]дүүдые үйлэдбэрилэн гаргана. [Ура]лан нарижуулагша Ф. М. Столь[ниц]шын зохёоһоной ёһоор велоси[педэй] шэнэ һайхан түхэлэй детальну[удые] хэблэн гаргаха түхеэрэлтэнүүд [хэ]дэжэ байна. Энэ һанамжын бэ[елүү]лэгдэхэдэ велосипедые үйлэдбэр[илхэ] гаргагшадай ажалайнь бүтээсэ 40 процентээр дээшэлхэ юм.

Е. Ивано[в]

Уралан нарижуулагшада[й] эдэбхитэй ажал

Паровозо-вагонно заводой це[х]тэ үнгэрһэн жэлдэ уралан нари[жуу]лагшадай 700 гаран дурадхал нэбтэрүүлэгдэжэ, горьтойхон м[өн]гэ зөөри арьбалагдаһан юм. М[үнөө] үедэ уралан нарижуулагшадай улам олошорно.

Заводой цех бүхэндэ Майн тээхи социалистическэ мүрысөө[н] гэн далайсатайгаар дэлгэр[нэ]. Хүдэлмэришэд, бригаданууд [ээ]лай вахтада жагсаад, үйлэдбэри[ин] рээ шэнэ амжалта туйлажа б[айна]. Тэрэ тоодо цехүүдэй уралан н[арижуулагшад] мүрысөөндэ эдэбх[итэй]гээр хабаадалсана. Инструмента[льна] цехтэ нүхэр Шляховай хүтэл[бэри] доро ажаллаһан уралан нарижу[улаг]шад хэдэн станогуудые шэнэ[ээр] хубилгажа, бүтээсыень нилээд [дээ]шэлүүлһэн байна.

Тэрэшэлэн модо хюрөөдэдэг [цехэй] уралан нарижуулагшад бү[ри] һайнаар хүдэлмэрилнэ. Меха[ни]торнууд нүхэд Давыдов, Сп[...] Бабровский гэгшэд шэнэ ту[хэлэй] станок зохёогоо. Тус станог[оор] модоной тайрадаһа болон хаядаһануудһаа нимгэн хаб[тага]нуудые хюрөөдэн гаргана. Гэн[эн] энэ станок жэл соо аяар 30 [...] мянган түхэригэй модо арь[балха] байна.

Б. Степа[нов]

Түрүү дүй дүршэлы[е] ажалдаа хэрэглэн[э]

Мухаршэбэрэй аймагай Во[ро]ловай нэрэмжэтэ колхозой ма[лшад] малайнгаа ашаг шэмые улам д[ээшэ]лүүлхэ зорилгоор түрүү дүй д[үршэ]лые ажал дээрээ зоримгойгоо[р] тэрүүлнэ. Зандинай гүүртын [...]шад С. Санжиева, Б. Ракшиева [гэг]шэд 20—20 тугал даажа абаа[д] лигдэдэггүй байрада, эхэһээнь гаан түлжүүлжэ байна. Мүнө[ө] нэй харууһалжа байһан туга[л] барандаа тобир тарганууд ба [...] лэигүүд.

Мүн һаалишад Б. Цыренова Дашидондукова гэгшэд зоотех[ни]кэ заабаринуудые шадамараар [хэ]рэглэн, энээнһээ урда жэлнүүд[тэ] галаа хүхүүлэн һаагдадаг [...] мүнөө тугалгүйгөөр һаагдадаг [бол]гон һургана. Тиин үнеэлынь [...]гүйгөөр һаагдахадаа урданай[хиһаа] һуралгүй ехэ һү үгэдэг болоо.

Д. Батомун[...]

Түсэблэлгын шэнэ гурим бэелүүлэгдэжэ байна

Курска областиин Хомутовско районой Калиновка гэжэ тосхоной колхознигууд нэгэ жэл соо ороohо таряа үйлэдбэрилгэ хоёр дахин ехэдхэхэ, малажалhaa ашаг шэмэ абалгаар КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй даалгабариие хоёр-гурбан жэл соо дүүргэхэ гэжэ шиидээ

Манай колхоз бүри һаяхан гээгнги ажахы байһан юм. 1952 онло тэлиин мүнгэн олзо оройдоо 382 ган түхэриг болоо һэн, үнеэн бүһөө мянгаһаа бага үлүүхэн килоамм һүн һаагдадаг байгаа гэхэдэ өнэй гэршэ болохо байна. Хүдөө ахын культурануудай ургаса тон гахан байдаг бэлэй. Жэшээнь, рооhото культура гектар бүриин 7— центнер, 75 центнер хартаабха, ойдоо центнер хахад улһа гэхэ мэабадаг байгаабди. Энээнтэй хамта лхознигууд ажалта үдэртөө протнууд болон мүнгэн олзо багаар адаг байгаа.

Үни удаанай иимэ гээгдэлые дабан тулада ямар арга зам олохо отойб? Богонихон болзор соо хүе ажахын продуктнуудые үйлэдрилгэ ехэдхэхын, колхозой ниитын ахые бэхижүүлхын тулада юу хээ эхилхэ ёhотойб? КПСС-эй ЦК-сентябрьска Пленумэй шиидхэрние шудалан үзэжэ байхадамнай бүхы асуудалнууд бидэнэрэй а бүри хурсаар табигдаа һэн, эниие болотоор бэелүүлхын тула хэмжээнүүдые хараалһан байбди.

Колхоз бүхэндэ бүхы юумэнүүнь дунда нэгэ тон шухала һалбабайдаг гээшэ. Зариманда хлопок, гөөдүүлдэ һү ехэтэй үнеэдые үсбэрилгэ, гурбадахидта сахарна кло, дүрбэдэхидтэ садууд болон ноградниигууд гэхэ мэтэ байдаг. мэ шиидхэхы һалбари манайдае байха ёhотой гэжэ колхознигууд ээ һэн.

Колхозой экономикые богонихон зор соо бэхижүүлжэ шадахаар, хознигуудай материальна ажадалые һайжаруулхаар культура энэршье шэлэн олоһон байгаа. Энээниие имагтал оролдосотойр тарижа ургуулха шухала бай. Манай эрхэ байдалда энэ культа хадаа улһан болоно. Саашань хоздо айхабтар ехэ баялиг үгэжэ шаха ажахын нэгэ һалбариие эржэ эхилээ һэмди. Энэ һалбари аа малажал болоно, түбхын түа гахайнуудые ба һү ехэтэй үнеэе үсхэбэрилжэ эхилһэн байгаа.

Улһанай элбэг баян ургаса туйлан түлөө бүхы колхознигууд харуулагдадаг һэн. Улһа тариха тahалагдаһан газарта гектар ин 30 тонно хэмжээтэйгээр нагхэ оруулха гэһэн зорилго колхосутлаан дээрэ, бригадануудай нуудуд дээрэ табигдаһан бай. Колхоздо байһан үтэгжүүлгэ, тэлэн колхознигуудай ажахыда арһан үтэгжүүлгэшье энэ хэрэгтэ элэгдэһэн байна. Улһанай тагын хойноhоо харууһалгада хаалгагүй, хоорондоо хаялсадаг далые усадхажа шадаһан ба тагын гектар бүхэнэй түлөө хүнүүд оусадаг болоһон юм. МТС-һээ, евой хүдэлмэриие тэрэнэй ямар орто үнгэргэһэнһөө нилээд ехэ элмэрнмнай дулдыдадаг байгаа. ну колхозуудай хэдэг болзорто енэй хүдэлмэриие үнгэргэдэг бохэрэгтэмнай Хомутовско МТС-коллектив туһалаа гэжэ хэлэхэ этэй. Партиин райком бидэндэ рто туһаламжа үзүүлдэг байна.

Оролдосотой һайнаар ажаллаһаа түлөө нэгэ жэлэй турша соо н ожэл соо хэжэ шадаагүй ажабүтээжэ, ехэ амжалта туйлаа. Хэрбээ 1952 ондо улһанай үрэй ургаса гектар бүриин 45 килом болоо һаа, 1954 ондо гектар н 6 центнер болоо. Хэрбээ ондо колхоз улһанай заводто центнер волокно тушаагаа һаа, ондо—774 центнер тушааһан а.

1952 ондо мүнгэн олзо 382 мянган риг болоо гэжэ дээрэ хэлээ һэм. 1953 ондо—687 мянган түхэриг, эдэ 1954 ондо—3 миллион 240 ган түхэриг абтаа гэхэ гү, али хин ехэ болоо. Сагай уларилай й муу байгаашье һаань, 1953 һитой сасуулбал колхознигууд он механизаторнууд ороohото льтурануудай ургасые дунда зэргектар бүридэ 3 центнерһээ үлүүдээшэлүүлжэ шадаа.

1954 ондо колхоз гүрэнһөө мүнгэн

урьһаламжа абангүйгөөр 400 мянган түхэригэй сэнтэй гахайн байра, 120 мянган түхэриг сэнтэй силосноэ хоёр башни, улһа хатааха пункт, малай байрануудта уһа оруулалгын 240 мянган түхэригэй сэнтэй түхеэрэлгэ бариа, 75 мянган түхэригэй сэнтэй электростанци абаа. Ниитын ажахын хүгжэһэнэй ба бэхижэһэнэй ашаар колхознигуудай олзо доход ехэ болоо. Нёдондо жэлдэ ажалта үдэр бүхэндэ хоёр килограмм хахад таряан, 12 түхэригһөө үлүү мүнгэн хубаагдаа.

Гэхэтэй хамта, малажалые хүгжөөхэ, тэрэнһээ ашаг шэмэ ехээр абадаг болохо хэрэгтээ үнгэрэгшэ жэл болотор ямар нэгэн амжалта туйлажа шадаагүй һэмди.

Малажал тухай колхознигууд анхарал оролдолго гаргаагүй гэжэ хэлэхын аргагүй. Малай ашаг шэмын бага байхада бидэнэр һанаагаа зободог байгаабди, энэ ушар хадаа тэжээлэй дутуу байһан дээрэһээ болоно гэжэ һайн ойлгодог һэмди. Теэд тэжээлэй база байгуулха асуудалые шиидхэхын тулада манай оролдолго буруугаар хэгдэдэг байшоо. Түсэбтэ даалгабаряа дүүргэнгээ колхознигууд ногоо тарилгын талмайе үргэдхэдэг, ячмень болон бага ургасатай бусад культурануудай тарилгын талмай ехэдхэдэг бэлэй. Энээнэй эсэстэ тэжээлэй культурануудай тарилга үргэдхэгдөөшье һаань, тэндэһээ абтадаг тэжээлнай ехэ болодоггүй шахуу байгаа. Энээнэйшье гайхалтай юумэниинь үгы. Жэшээнь, манай эрхэ байдалда ячмень гектарай 7—8 центнерһээ ехэ ургаса үгэдэггүй. Иимэ ургасатай байхадань ячмениин тарилгын талмайе арба дахиншье ехэдхээ һаамнай, концентрированнэ тэжээл дутахал мүрөөрөө дутаха һэн.

Иимэ байдалһаа мултарха арга КПСС-эй Центральна Комитедэй январска Пленум заажа үгөө. Пленумэй шиидхэбэриин үндэһөөр абтаһан колхозуудта түсэблэлгын шэнэ гурим хадаа ороohо таряа ехээр ургуулжа абадаг болохо хизааргүй ехэ арга боломжонуудые манда заажа үгөө. Ороohо таряан гээшэмнай малажалые болон хүдөө ажахын бусад һалбаринуудые дэбжээлгын үндэһэ һуури болоно. Манай колхозой эрхэ байдалда эгээл ехэ аша туһатай культурануудые шэлэжэ, тарилгые өөһэдөө түсэблэхэ арга боломжотой болообди. Энэ хадаа богонихон болзор соо хүдөө ажахын продуктнуудые үйлэдбэрилгэ ехэдхэжэ, гүрэндэ ехээр тушаадаг болохо арга олгоно.

КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй тогтоолые зүбшэн хэлсэхэ зуураа манай артелиин колхознигууд 1960 ондо бэшэ, харин һураггүй урид малажалай гол ашаг шэмые ехээр абадаг болохо арга боломжонуудые бэдэрһэн байгаа.

КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй хараалһан болзорто бэшэ, харин үшөө богони болзор соо хүдөө ажахын үйлэдбэриин хүгжэлтэ туйлаха арга боломжонуудые бэдэрхэ талаар бидэнэр ямар юумэ хэжэ эхилхэ байна биибди? Миин харахада юрын юумэн шэнги аал, тон шухала хэрэгһээ эхилээбди гэбэл: колхоздо тарижа ургуулдаг культура бүхэндэ адли хэмжээнэй гаргаша хээд байхада хэды шэнээн продукци үгэхэ гээшэб гэжэ тооложо үзөөбди. Энээн дээрэһээ бидэнэр тон шухала тобшолол хэһэн байнабди.

Эгээн ехэ хүдэлмэритэй культура гэжэ кукуруза мүнөө болотор тоологдодог байгаа һэн. Энээниие тодоруулхын тулада ячмениин болон бусад культурануудай тарилгын гектар бүхэндэ орходоо кукурузын гектар бүхэндэ хэды шэнээн ажалта үдэр гаргашалагданаб гэжэ тоолоһон баримтанууд харуулагдадаг байгаа. Энэ үнэндөө зүбшье гээшэ. Теэд, гектар бүхэнһөө, жэшээнь, кукуруза ба ячмень хэды шэнээн продукци үгэнэб, гаргашалагдаһан ажалай түлөө культура бүхэн ямар аша туһа хүргэнэб гэһэн асуудал гарадаг байгаа.

Энээниие тодоруулан тайлбарилһан энэ таблицые хараад үзэебди:

(1954 оной тоонууд)

Культура	Гектар бүриһөө абтаһан ургаса: Центнерээр	Тэжээлэй единицэдэ оруулхада	Кукурузада процентээр бодоходо	Гаргашалагдаһан ажалта үдэртэ абтаһан тэжээлэй един.
Кукуруза:				
эдеэшэнтэһэн буурсагуудынь	105	4.200		
эшэнүүдынь	207	3.105		
		7.305	100	270
Сахарна свёкло:				
үндэһэниинь	160	4.000		
эшэнүүдынь	80	1.600		
		5.600	77	74
Хартаабха	162	4.860	66	66
Тэжээлэй свёкло:				
үндэһэниинь	220	3.080		
эшэнүүдынь	70	700		
		3.780	52	50
Ячмень:				
таряаниинь	8	960		
соломониинь	10	300		
		1.260	17	50

Хара хүрьһэтэ зонын центральна областьнуудай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй Воронеж городто болоһон зүблөөн дээрэ энэ колхозой агроном нүхэр Д. Ванинай хэлэһэн үгые доро толилнобди.

Ячмень гү, али ондоо ямар бэ даа культура бэшэ, харин имагтал кукуруза ажал хүдэлмэри багатай культура гэжэ эдэ тоо баримтануудһаа харагдана. Юуб гэхэдэ, гаргашалагдаһан ажалай единицэ бүхэндэ кукуруза эгээн ехэ продукци үгэнэ бшуу.

Хүдөө ажахын бүхы культурануудай тэжээлэйнь шанарые сасуулжа үзөөд байхадаа ажахынгаа талаар ашаг багатай, ажалай гаргашые харюулдаггүй культурануудые удаан саг соо колхоз буруу тарижа байгаа гэжэ ойлгообди. Нёдондо жэлдэ 49 гектар газарта кукуруза таряад, ургасыень абахадаа бидэнэр энээниие бүри эли тодоор хаража ойлгообди. Гектар бүриин 60 центнер кукурузын хатаһан ороohон, 312 центнер силосэй ногоон абтаа, тиихэдэ 10 гектар талмайн га бүриһөө 500 центнер «закарпатская» сортын кукурузын силоснэ ногоон (буурсагууд ба эшэнүүд) абтаа.

Манай артелиин правлени колхознигуудтаяа хамта тарилгын талмайда ямар культурануудые тарихаяа, культура бүхэнэй ашагтай байһые нарин нягтаар хаража үзөө. Бии байһан бүхы арга боломжонуудаа һайнаар хаража үзэһэнэй һүүлээр колхознигууд 1955 ондо ороohо таряа үйлэдбэрилгые 2 дахин ехэдхэжэ шадагдаха, тиигэжэ ойрын хоёр — гурбан жэлэй турша соо малажалай ашаг шэмые эрид ехээр дээшэлүүлхэ арга боломжо байгуулагдаха гэжэ тобшолол хэһэн байна. Ороohо таряа үйлэдбэрилгые хоёр дахин ехэдхэхэ ямар арга боломжонууд байна гээшэб? Бүхы культурануудай ургасые дээшэлүүлхэтэй хамта, тэрэшэлэн ургаса хуряалгада гээлтэ хоролтые бага болгохотой хамта ороohо таряанай үйлэдбэриин хүгжөөлгэдэ кукуруза гол шухала үүргэ дүүргэхэ байна. Тиимэһээ 1955 ондо бидэнэр 225 гектар газарта кукуруза тариха гэжэ шиидээбди, тэрэнэй 200 гектарһаа эдеэшэнтэһэн буурсагуудтай таряа ба силос дарахын тулада эшэнүүдые абаха, 25 гектарһаань ногоон тэжээл абаха байнабди. 1955 ондо манай колхозой ороohото культурануудай тарилга иимэ байха гэбэл:

	1955 он	1954 онойхидо орходоо 1955 ондо ехэдхэгдэхэ (+)
Таряанай газар бултадаа гектараар	1.300	
Ороohото культуранууд (га)	820	
Намарай хара таряан	200	
Намарай шэниисэ	130	
Гречихэ	69	
Просо	46	
Кукуруза	200	+151
Таряан болохо викэ	19	
Овёс	134	
Ороohото культурануудай тарилгада кукурузын процент	24	
Ороohото культурануудай валовой суглуулбари (цент.)	16.071	+8.763
Тэрэ тоодо кукуруза (цент.)	8.000	+7.454
Ороohото культурануудай валовой бүхы суглуулбарида кукурузын таряанай процент	50	

Ороohото культурануудай тарилгын бүхы талмайда кукурузын тарилгын талмайе нэгэ жэлэй турша соо 24 процент хүрэтэр үргэдхэнэбди, тиихэдэ ороohо таряанай бүхы валовой суглуулбарида кукурузын таряанай валовой суглуулбари 50 процент болоно гэжэ эдэ тоо баримтануудһаа элеэр харагдана.

Кукуруза тарилгын талмайе ямар юумэнһээ иигэжэ ехэдхэгдэхэ байнаб? Нэгэдэхеэр, хоёрдохи жэлээ хэрэглэгдэжэ байһан 101 гектар шэнгэрһэн клеверэй талмайе хахалаад, кукуруза тариха гэжэ шиидээбди. Хоёрдохёор, манай эрхэ байдалда тон муу ургаса үгэдэг хабарай шэниисэ тарилгые 35 гектараар хороогоод тэрэ газар дээрэ кукуруза тарихада шухала гэжэ тоологдоно. Гурбадахяар, мүн манай эндэхи эрхэ байдалда муу ургаса үгэдэг ячмениин орондо 15 гектарта кукуруза тариха гэжэ колхознигууд шиидээ.

Манай колхоздо мүнөө болотор намарай культуранууд сэбэр пар дээрэ таригдадаг байгаа. Колхознигууд 142 гектар сэбэр парые ашаглагдаһан параар һэлгэжэ болохо гэжэ дүй дүршэл дээрэһээ ойлгоһон байна. Тиихэдэмнай намарай культурануудай ургаса доошолдоггүй шахуу аад, нэмэлтэ тэжээл абтана. Ашаглагдаһан парай 111 гектар талмайда викэ ба овёс холижо тариха, 25 гектар талмайда ногоон тэжээл болохо кукуруза тариха гэжэ шиидхэгдээ.

Эдэ бүгэдэ хадаа ороohо таряа болон элдэб янзын тэжээл үйлэдбэрилгые эрид ехэ болгохо арга бидэндэ олгохо байна. Хэрбээ үнгэрэгшэ жэлдэ 7308 центнер ороohо таряанай валовой ургаса абаа һаа, байгша ондо, манай тооложо үзэһэнэй ёhoор, ороohо таряанай валовой суглуулга 16 мянган центнертэ хүрэхэ байна. Тиимэһээ ороohо таряа, илангаяа фуражна ороohо үйлэдбэрилгые нилээд ехэдхэхэ гэжэ КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй табиһан зорилгые бидэнэр 1960 ондо бэшэ, харин 1955 ондо гэхэ гү, али гансахан мүнөө жэлэй турша соо шиидхэхэ байнабди. Гэхэтэй хамта, манайда кукуруза хадаа нэгэ доро гансахан ороohо таряа үйлэдбэрилхэ асуудал бэшэ, мүн шэмэтэ тэжээл үйлэдбэрилхэ асуудал шиидхэлсэхэ юм. Кукуруза хадаа бусад культурануудтай хамта бидэнэй энээнэй урда тээ хэзээшье абажа үзөөгүй ехэ хэмжээнэй тэжээл үгэхэ байна. Колхоздо тэжээл бэлэдхэлгын талаар иимэ багахан таблица харуулжа болоно:

	1954 ондо	1955 ондо	Ехэ бололго (+) Бага бололго (—) 1954 онтой сасуулхада 1955 ондо
Концентрированнэ тэжээл (цент.)	947	9000	+8053
тэрэ тоодо:			
кукурузын ороohо	546	8000	+7 454
Шэмэтэ тэжээл (тонно)	1417	4315	+2898
тэрэ тоодо:			
кукурузын эшээр дараһан силос (тонно)	650	3360	+2710
хартаабха, свёкло, кабачки, тыквэ (тонно)	767	955	+188
Үбhэн (цент.)	4458	5346	+888
тэрэ тоодо:			
олон жэлэй ногоон (цент.)	3919	2848	—1071
викэ-овёс »	359	2220	+1861
суданска ногоон »	—	278	+278
Ногоон тэжээл »	7570	15550	+7980

Тиимэһээ колхоз бүхы түрэлэй мал тэжээлээр гүйсэд хангаха зорилгые нэгэ жэл соо шиидхэхэ байна. Кукурузын эдеэшэнтэһэн буурсагууд силос болгогдожо, гахай шахахын, эхэ гахайнууд ба шубуудта, мүн үнеэдтэ (концентрированнэ тэжээл) ба бусад малда эдюулхын тула хэрэглэгдэхэ болоно. Бидэнэр август һара соо кукурузын буурсагуудые таһалан абажа, тэрээгээр гахайнуудые шахаха байнабди. Ороohо таряа болон шэмэтэ тэжээл үйлэдбэрилгые ехэдхэһэнэй ашаар мүнөө жэлһээ малаа байрын-лагерьна харууһалгада оруулха аргатай болохобди. 1955—1956 онуудта дунда зэргээр үнеэн бүридэ иимэ тэжээлтэй болохо байнабди: бүдүүн тэжээл—22 центнер, тэрэ тоодо 15 центнер үбhэн, кукурузын эшээр дарагдаһан силос—10 тонно, хартаабха—2 тонно, ногоон тэжээл—70—80 центнер, концентрированнэ тэжээл—5—6 центнер. Майн тэнһээ эхилээд, малдаа ногоон тэжээл—намарай хара таряа, тиигээд клевер, викэ ба овёсой холисо, кукуруза, хоёрдохи ээлжээндэ таригдаһан викэ ба овёсой холисо, хэнзэ ногоо, тиигээд орой намартаа — тыквэ, огородой культурануудай үлэгдэл ба тэжээлэй капуста эдюулхэбди.

Ниитынгээ малые тэжээлээр гүйсэд хангахын тула колхоз үнеэн бүхэндэ 10 тонно, гунжадта—6—6 тонно, нэгэ жэлһээ дээшэ наһатай залуу малда—3—3 тонно, нэгэ жэл хүрөөгүй залуу малда—2—2 тонно, бухануудта—6—6 тонно, моридто дунда зэргээр—2—2 тонно, хонидто —1—1 тонно силос таһалха байна. Тэрээнһээ гадна, колхознигуудай хубиин малнуудта эдюулхын тула дунда зэргээр үнеэн бүхэнэй 6 тонно силос, 1 тонно концентрированнэ буурсагуудые ажалта үдэртэ үгэхөөр хараалагдана.

Тэжээлэй элбэг ехэ база байгуулга хадаа ниитынгээ малажалые хүсэ ехэтэйгээр хүгжөөхэ, малайнгаа тоо толгойе олошоруулха ба ашаг шэмэ үгэлгыень эрид дээшэлүүлхэ арга боломжо бидэндэ олгохо байна. Малажалнай колхозно ажахын эгээн хүгжэнги ба эгээн олзо доход ехэтэй һалбари болохо юм. Малажалай продуктнуудые үйлэдбэрилгын талаар КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй тогтоол соо хараалагдаһан хэмжээе манай колхоздо 1960 ондо бэшэ, харин һураггүй урид: мяхаар—1955 ондо, һүөөр—1956—1957 онуудта туйлаха байна гэжэ доро заагдаһан таблица дээрэһээ харагдана:

	1954 ондо (тоосоон)	1955 ондо	1956 ондо	1957 ондо	1960 ондо
Үнеэдэй тоо толгой	47	56	94	139	155
Нэгэ үнеэнһээ һү һаалга (кг.)	1314	2200	2700	3050	3800
Һүнэй валовой үйлэдбэрилгэ (цент.)	711	1232	2538	4239	5890
Эдлүүриин газарай 100 гектарта һү үйлэдбэрилгэ (цент.)	44	79	163	273	380
Гахай шахалга (толгойгоор)	25	335	400	450	600
Дунда зэргээр нэгэ гахайн амидын шэгнүүр (кг.)	93	110	120	130	130
Гахайн мяха абалга (цент.)	23,4	368	480	585	780
Валовой мяха үйлэдбэрилгэ (гахайн ба үхэрэй мяха) (цент.)	164	398	542	701	988
Эдлүүриин газарай 100 гектарта мяха үйлэдбэрилгэ (цент.)	10,1	25,7	35	45	63
Тэрэ тоодо таряанай газарай 100 гектарта гахайн мяха абалга (цент.)	1,8	28	36	45	60
Хонидой тоо толгой	213	280	350	400	500
Нэгэ хониноо ноohо (бүдүүн) хайшалалга (кг.)	3,2	3,6	3,7	3,8	4,0
Валовой үндэгэ абалга (мянган хэһэгээр)	3,1	12	100	143	312
Ороohото культурануудай 100 гектарта үндэгэ абалга	45	1463	12120	17441	38040

Бидэнэр өөһэдынгөө гол хүсэлэлые 1960 ондо бэшэ, харин 1955 ондо, мүн тэрэшэлэн удаадахи хоёр—гурбан жэлнүүдтэ элсүүлхэ байнабди гэжэ энэ таблица дээрэһээ харагдана. Гэхэ зуура, 1960 ониешье абажа харалсахада шухала байна. Гэбэшье, мүнөөнэй гол зорилго юуб гэхэдэ, мүнөө жэлдэ, мүн тэрэшэлэн удаадахи хоёр — гурбан жэл соонь ороohо таряа болон малажалай продуктнуудые үйлэдбэрилгэ эрид ехэ болгохо хэрэгтэй.

Бидэнэр 1954 ондо үнеэн бүриһөө 1314 килограмм һү һааһан байгаа һаа, өөһэдынгөө бодото арга боломжонуудые хаража үзөөд, байгша ондо һү һаалгые 2200 килограмм хүрэтэр ехэ болгохо гэхэ гү, али 886 килограммаар ехэ болгохо ба 1957 ондо 3050 килограмм хүрэтэр ехэ болгохо гэжэ түсэблөөбди.

Мүн бусадшье продукциин талаар иимэ юумэ хэлэжэ болохо байна. Жэшээлхэдэ, бидэнэр 1954 ондо таряанай газарай 100 гектар бүхэндэ 1,8 центнер гахайн мяха үйлэдбэрилһэн байгаа һаа, тэрэниие байгша ондо 28 центнертэ ба 1957 ондо 45 центнертэ хүргэхэ байнабди. Манай колхоздо имагтал кукурузые тэжээлэй базын үндэһэ болгоһоной ашаар малажалай продуктнуудые үйлэдбэрилгэ иимэ ехээр дээшэлүүлжэ шадагдаха байна. Үнгэрэгшэ жэлдэшье оройдоо 49 гектар кукуруза тариһан аад, кукурузын силосээр мүнөө болотороо гансашье үнеэдые бэшэ, мүн гахай, хонид ба тиигэхэһээ байтагай моридые эдеэлүүлжэ байхаар силосэй ногоон тэжээл абаһан байнабди. Тиихэ зуураа, кукурузын силосһээ ондоо ямаршье тэжээлые малнууд тиимэ дуратайгаар эдидэггүй гэжэ тэмдэглэхэ шухала. Ушар иимэһээ кукуруза хадаа нэгэ доро хоёр зорилго шиидхэдэг: ороohо таряа үйлэдбэрилгые ехэдхэдэг ба ногоон набша эшээрнь силос дарагдадаг культура гэжэ тэрэниие манай колхознигуудай үндэрөөр сэгнэдэг байһаниинь ойлгостой.

Хараалагдаһан түсэбүүдээ дүүргэхын тула үсэд шангаар ажаллаха хэрэгтэй гэжэ манай колхознигууд һайн мэдэнэ. Ажалай журам бэхижүүлээгүй һаа, даалгаһан хэрэгэйнгээ түлөө өөһэдынгөө харюусалгые колхозник бүхэнэй гүнзэгыгөөр ойлгодог байгаагүй һаа, табигдаһан зорилгые шиидхэхын аргагүй. Тиимэһээ ажалай журам бэхижүүлхэ ба колхознигуудай ажалай эдэбхиие дээшэлүүлхэ асуудалнуудта колхозой партийна организаци болон тосхоной бүхы ажалшадай тон шухала анхарал хандуулна. Энэ талаар бидэнэр зарим тэды амжалта туйлаабди. Хэрбээ 1953 ондо ажал хэжэ шадаха колхозник бүхэн дунда зэргээр 370 ажалта үдэр олоһон байгаа һаа, үнгэрэгшэ жэлдэ 466 ажалта үдэр олоһон байха юм.

Ороohото ба техническэ культурануудай ургасые дээшэлүүлгэ, малай ашаг шэмые ехэдхэлгэ хадаа үшөө мүнөө жэлдэ мүнгэн олзо доходоо 4 миллион 655 мянган түхэригтэ хүрэтэр ехэ болгохо арга бидэндэ олгохо юм. Колхознигууд хэдэ хэдэн капитальна барилгануудые бодхоохоор хараална. Түрүүшын ээлжээндэ бидэнэр кукурузын буурсагуудые консервировалхын тула һайн траншейнүүдые бариха байнабди. Гадна, хоёр силоснэ башни, түмэр-бетон суглуулагдамал түхеэрэлтээр үнеэдэй 4 рядтай байра ба гахайн байра бариха, тугалай байра бариха, мүн тэрэшэлэн улһа норгохо нүхэнүүдые бариха байнабди. Ажалта үдэр бүхэндэ 3 килограммһаа бага бэшэ таряа талха, 18 түхэриг мүнгэ хубаахаар хараалнабди. Энээнтэй дашарамдан, 1953 ондо ажалта үдэр бүхэндэ оройдоо 1,5 килограмм таряа талхан, 1 түхэриг 50 мүнгэн хубаагдаһан байгаа гэжэ һануулха хэрэгтэй. Бидэнэр КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй шиидхэбэринүүдые иигэжэ бэелүүлэн, хүдөө ажахын продуктнуудые үйлэдбэрилгэ ба гүрэндэ тушаалгые гансашье эрид дээшэлүүлхэ бэшэ, мүн колхознигуудайнгаа материальна ажана байдалые нилээд һайжаруулха байнабди.

Колхозые хүгжөөлгын перспективнэ түсэб хадаа бүхы колхознигуудай зохёон байгуулхы эдэбхиин үрэ дүн болоно. Тэрэниие зохёожо эхилхэһээ урид хүдөө ажахын продуктнуудые үйлэдбэрилгэ ехэдхэхэ арга боломжонуудые звено бүхэндэ, бригада бүхэндэ зүбшэн хэлсэжэ, колхознигуудһаа олон тоото үнэтэ дурадхалнуудые хүлеэн абаһан байгаабди. Тиигээд зохёогдоһон хэмжээ-ябуулганууд хамтын суглаан дээрэ табигдажа, тон наринаар зүбшэн хэлсэгдэһэн байха юм. Эдэ бүгэдэ хадаа бии байһан арга боломжонуудаа гүйсэд дүүрэнээр хараада абан, тооложо үзэхэ, колхозно үйлэдбэриин арга боломжонуудые үргэнөөр хэрэглэхын түлөө тэмсэл дэлгэрүүлхэ арга олгоо. Колхознигууд байгша ондо ороohото культурануудай ургасые (кукурузые оруулалсаад) гектар бүриин 19,6 центнертэ хүргэхэ гэһэн уялга абаа. Гектар бүриһөө 40 центнерһээ бага бэшэ кукурузын ороohо абаха, гектар бүридэ 6 центнер улһанай үрэһэ ба 10 центнер улһанай волокно, 180 центнерһээ доошо бэшэ хартаабха ургуулха, үнеэн бүриһөө 2200 килограммһаа доошо бэшэ һү һааха байнабди.

Колхознай хүдөө ажахын продуктнуудые гүрэндөө тушааха уялгаяа, МТС-эй хүдэлмэриин түлөө натура түлбэриие болзорһоонь урид дүүргэхэ ба хүсэд хүрэхэ хэмжээтэйгээр үрэһэнэй, фуражна болон ниитын бусад фонднуудые байгуулха байна.

Хараалагдаһан хэмжээ-ябуулганууд амжалтатайгаар бэелүүлэгдэжэ байна. Манай колхоз хабарай тарилгада һайнаар бэлэдхээ, һайн шанартай үрэһэ хүрэнгэтэй, хүсэд хүрэхэ үтэгжүүлгэнүүдтэй болонхой. 1954 ондо апрелиин 1 болотор үнеэн бүриһөө 300 литр һү һааһан байгаа һаа, мүнөө жэлэй апрелиин 1 болотор 876 литр һүн һаагдаа гэхэ гү, али үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо 576 литр һүн үлүү ехээр һаагдаа.

Колхознигуудай ажалай үндэр эдэбхи хадаа манай абаһан уялгануудай нэрэтэй солотойгоор дүүргэгдэхэ байһанай найдамтай нүхэсэл болоно.

(«Правдын» апрелиин 4-нэй номерhoo).

Уласхоорондын харилсаануудтахи түгшүүрилые һуларуулха тушаа азиатска оронуудай конференци дээрэ

ДЕЛИ, апрелиин 7. (ТАСС). Энээнэй урда тээ мэдээсэһэнэй ёһоор, уласхоорондын харилсаануудтахи түгшүүрилые һуларуулха тушаа азиатска оронуудай конференци үсэгэлдэр Делидэ баяр ёһололой оршон байдалда нээгдээ. Хүн түрэлтэниие дэлхэйн шэнэ дайнай аюулһаа абарха, уласхоорондын түгшүүрилтэ байдалые намдуу болгохо гэжэ ниитэ дээрээ хүсэн эрмэлзэжэ, азиатска 18 ороной эгээн үргэн ниитэ зоной 200 шахуу түлөөлэгшэд Индиин столицада сугларба. Конференци хадаа Азиин арадуудай һанал нэгэдэлые улам бэхижүүлхэ, дэлхэйдэ тохёолдогдоод байгаа дайн сэрэгэй аюулые уридшалан зайсуулха арга замуудые шэнжэжэ үзэхэ зорилготой юм.

Индиин ниитын гайхамшагта ажал-ябуулагша г-жа Рамешвари Неруе тус конференци нэгэдэхи заседаниингаа түрүүлэгшээр һунгаба.

Конференциин нэрэ дээрэ ороһон олон тоото амаршалганууд тухайда секретариадай мэдээсэхэдэнь, суглагашад ехэ анхаралтайгаар шагнаба.

Делийскэ муниципалитедэй түрүүлэгшэ Р. Н. Агарвал тобшохон үгэ хэлэжэ, Индийскэ Республикын столицада сугларһан делегадуудые Делиин хүн зоной үмэнэһөө халуунаар амаршалба. Һүүлээрнь эхин үгэ хэлэхынь тула индийскэ Бэлэдхэлгын комитедэй түрүүлэгшэ г-жа Рамешвари Нерудэ үгэ үгтэһэн байна.

Рамешвари Неру айлшадые халуунаар амаршалха зуураа, иигэжэ хэлээ: «Манай конференци жиирэй хүнүүдэй хүсэл эрмэлзэлгэ гаргаһан, хабаадагша бүхы оронуудай оролдолго гаргаһан дээрэһээ зарлагдаа. Тиимэһээ шиидхэгдэхэ ёһотой асуудалнуудые жиирэй хүнүүдэй хараа бодолой ёһоор хаража үзэхэбди, мүн энэл хараа бодолой ёһоор шиидхэбэринүүдые баталан абахаяа оролдохобди. Урдань үгэһэн ямар-нэгэн уялгатай холбоогүй байжа, бидэнэй үмэнэ байгаа шиидхэгдэхэ ёһотой асуудалнууд тушаа өөрынгөө, дулдыдалгүй үзэл бодол хэлэхын тула обществын элдэб зониие түлөөлһэн Азиин бүхы хубинуудай элитэ ажал-ябуулагшад — эрэшүүл, эхэнэрнүүд эндэ ерээд байна. Хэрбээ тиимэ уялганууд бии юм һаа, манай уялганууд гэбэл—эб найрамдал тухай, социальна үнэн зүб байдал тухай, тус тус хүнүүдэй ба национальна эрхэ сүлөө тухай, мүлжэлгын үгы байха асуудал тушаа уялганууд болоно.

Манай конференциин гол шухала зорилгонь иимэ табан ёһо гурим болоно: 1. Бэе бэеынгээ территориальна бүтэн ба бэеэ даанхай байдалые хүндэлэлсэхэ; 2. Добтололсохогүй; 3. Бэе бэеынгээ дотоодын хэрэгтэ хамаархалсахагүй; 4. Адли тэгшэ эрхэтэй ба бэе бэедээ ашагтай байлга туйлаха; 5. Амгалан ёһоор зэргэлээд ажаһууха ябадал. Хитадай ба Индиин агууехэ хоёр премьер-министрнүүд уулзажа, тэдэ хоёр оронуудай хоорондохи хани барисаан тухай хамтын деклараци баталха үедэ, үнгэрһэн жэлдэ тус ёһо гуримууд дурадхагдан табигдаһан байна. Эдэ табан ёһо гуримууд хадаа дэлхэй дээрэ бии байгаа, улам ехэ боложо байгаа түгшүүрилые һуларуулха арга болгогдон дурадхагдаһан байха юм. Энэ түгшүүрилдэ бидэ һанаа амарханаар хандаха ёһогүйбди. Энэ түгшүүрил эб найрамдалай хэрэгтэ ходо аюул тохёолдуулжа байна». Саашадань г-жа Неру хүниие олоорнь хюдаха мүнөөнэй зэбсэг хэрэглэлгын аюумшагта хойшолонгууд тухай хэлээд, олон миллион хүнэй ами наһые абархын тулада, амгалан ёһоор зэргэлээд ажаһууха эдэ табан ёһо гуримуудые оронуудай хоорондохи харилсаанай үндэһэ һуури болгон табихые уряалба.

Конференцидэ хабаадагшад шиидхэбэри баталан абаха зуураа, нэн түрүүн арадуудай ажана байдал тухай бодохо, али бүхы маягай колониальна гуримые усадхаха ябадал туйлаха ёһотой гэжэ г-жа Неру онсолон тэмдэглэбэ. Яһанай илгаа гарган, доромжолхо мүрдэхэ ябадалда эсэргүүсэн буруушаахые, Азиин арадуудай ажабайдал һайжаруулха, алиндашье ашагтай худалдаа наймаанай харилсаа хүгжөөхэ арга замуудые бэдэржэ олохыень г-жа Неру делегадуудые уряалба.

Делегацинуудаа бүри оло дахин эльгээлсэжэ байха, мүн тэрэшэлэн техническэ болон научна эрдэмээ халан абалсажа байха, политическэ, экономическа, культурна ажабайдалай бүхы һалбаринуудай талаар холбоо тогтоохо шухала гэжэ г-жа Неру хэлээ. «Манай политика ба экономико мүнөө хүрэтэр Баруунай зүгые баримталдаг байгаа,—гэжэ г-жа Неру үргэлжэлүүлэн хэлэбэ.—Бидэнэй хүсэхэ бүхы юумэн гэхэдэ—иимэ байдалаа заһаха, өөһэдынгөө эгээн дүтын хүршэнэртэй бүри нягта хани ёһоной харилсаа тогтоохо хэрэг болоно. Мүнөө үедэ европейскэ хэлэнүүдые, европейскэ түүхэ, литература, искусство гэхэ мэтые үлэмжэ ехээр мэдэнэбди. Тиин мүнөө бидэнэр манай азиатска хүршэнэр тухай үлэмжэ ехээр мэдэдэг болохын тула бүхы хүсөөрөө оролдохо ёһотойбди».

Минии найдаһан ёһоор, конференциин бүхы шиидхэбэринүүд Азиин оронуудай үргэн ниитэ арад зоной аша туһада зорюулагдаха байна гэжэ түгэсхэлдэнь г-жа Рамешвари Неру мэдүүлээ.

Японско делегациие толгойлогшо, Японийн советнигүүдэй палатын гэшүүн Дзийциро Мацумото үгэ хэлэжэ, амгалан ёһоор зэргэлээд ажаһууха табан ёһо гуримые халуунаар һайшаагаад, эдэ ёһо гуримуудые Азиин эрхэ сүлөөтэй, бэеэ даанхай байдалтай болохо гол шухала арга зам мүн гэжэ тоолоноб гээд мэдүүлбэ. Азиатска оронуудай эрхэ сүлөөтэй, бэеэ дааһан байдалтай болохо, бүгэдэниитын эб найрамдал сахиха замаар гар гараа барилсан ябаеыл гэжэ тэрэ хэлэбэ. Энэ уг зорилго бэелүүлхын тулада бүхы хүсэ шадалаараа оролдохобди гэжэ японско делегаци үгээ үгэнэ.

Удаань Вьетнамай делегат Нгуен Еан Хуонг үгэ абаад, иигэжэ мэдүүлбэ: Вьетнамай, Лаосой болон Камбоджын арадууд юһэн жэлэй турша соо французска колонизаторнуудта ба американска интервентнүүдтэ эсэргүүсэн тэмсэһэнэйнгээ эсэстэ илалта туйлаа. Индо-Хитадта амгалан байдал тогтоо, мүнөө арад зон дайн сэрэгэй тохёолдуулһан һандаралые зайсуулжа, 1956 ондо болохо бүгэдэниитын һунгалтада бэлэдхэжэ байна. Тэрэ һунгалта хадаа эб найрамдалда дуратай, единэ, бэеэ даанхай, демократическа Вьетнамые байгуулха ябадалда хүргэхэ ёһотой.

Вьетнамай арад имагтал амгалан байдалай үедэ өөрынгөө Эхэ орониие һалбаран мандадаг гүрэн болгожо шадаха, зол жаргалтайгаар ажаһууха байна гэжэ Хуонг үргэлжэлүүлэн хэлээ. Эгээл иимэһээ эб найрамдал туйлаха ба Азиин арадуудай һанал нэгэдэлые бэхижүүлхэ зорилго урдаа табиһан энэ конференциие Вьетнамай арад зон халуунаар дэмжэнэ.

Айлшан боложо конференцидэ байлсаһан Рене Капитан (Франци) үгэ хэлэжэ, Женевскэ зүблөөнэй шиидхэбэринүүдые ехэ һайшааба. Женевскэ зүблөөнэй шиидхэбэринүүдэй бэелүүлэгдэхэ ябадалые зарим гүрэнүүд һаатуулха гэжэ һэдэдэг байбашье, тэдэ шиидхэбэринүүд бэелүүлэгдэхэ ба национальна нэгэдэл туйлаха, Зүүн зүгтэйшье, Баруун зүгтэйшье, илангаяа Францитай хани барисаатай болохо ябадал туйлаха арга олгохо гэжэ найдахада болоно гэжэ тэрэ хэлээ. Дайн сэрэг болоһоншье һаа, Франциин арадтай Вьетнамай хани барисаан эбдэршэгүй бата байһаараа үлэхэ юм.

Хитадай Арадай Республика эгээл ойрын сагта Нэгэдэмэл Нацануудай Организаци дотор мэдэрэгдэхэ болохо бэзэ гэжэ найдажа байһанаа Рене Капитан мүн тэрэшэлэн мэдүүлбэ. Энэ хадаа зэргэлээд ажаһууха ёһо гурим мэдэрһэн ябадал мүн болохо байна гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ.

Азидахи дайн сэрэгэй аюулые зайсуулха ба уласхоорондын түгшүүрилые һуларуулха арга мүн бологшо амгалан ёһоор зэргэлээд ажаһууха табан ёһо гуримые корейн арад бүримүһэн дэмжэнэ гэжэ корейскэ делегациие толгойлогшо Пак Ден Ай мэдүүлээ. Бэеэ даанхай, эрхэ сүлөөтэй байдал туйлаха гү, али сахин хамгаалха, мүн тэрэшэлэн Ази дотор үни удаан үе соо амгалан байдал тогтоохо ябадал азиатска бүхы арадуудай эгээн ехэ хүсэл эрмэлзэлгэнь мүн гэжэ Корейн арад мэдэнэ гээд Пак Ден Ай хэлэбэ.

Пак Ден Ай хадаа корейскэ арадай эгээн һайн һайхан хүсэл амаршалга суглараагшадта хүргөөд, эб найрамдал хамгаалгын Корейскэ комитедэй үмэнэһөө г-жа Рамешвари Нерудэ эб найрамдалай тугые бэлэг болгон барюулба.

Советскэ Союзай делегациие толгойлогшо Н. Тихонов Азиин арадуудай түлөөлэгшэдтэ, агууехэ Индийскэ арадуудта советскэ делегациин, бүхы советскэ арадай үмэнэһөө халуун амаршалга хүргэбэ. Бүгэдэниитын эб найрамдал хамгаалха хэрэгтэ Азиин арадуудай угаа ехэ үүргэтэй байһан тухайда тэрэ хэлээ. Женевскэ зүблөөнэй амжалта туйлахадань, тэндэ азиатска оронуудай түлөөлэгшэдэй байлсаһан ябадал туһалаа гэжэ Н. Тихонов хэлэбэ. Энээнтэй дашарамдуулан, Хитадай Арадай Республика тушаа США-гэй зүгһөө бүтэхэгүй буруу бүдүүлиг ябадал гаргададагые советскэ делегат заажа хэлэһэн байна. США-гэй гэмээр Хитад орон мүнөө хүрэтэр ООН-до түлөөлэгдөөгүй байна.

Н. Тихонов табан ёһо гуримай удхашанар тушаа тодорхойгоор тогтон хэлэбэ. Эдэ табан ёһо гурим хадаа гүрэнүүдэй хоорондохи зохид һайн харилсаа тогтоохо үндэһэ һуури мүн гэжэ тэрэ заагаа.

Социалистическэ болон капиталистическэ—хоёр системэнүүдэй амгалан ёһоор зэргэлээд оршохо ба экономическа мүрысөө хэхэ ёһо гуримые Советскэ Союз хэлбэришэгүйгөөр дахадаг байгаа, дахажашье ябана гэжэ саашадань Н. Тихонов мэдүүлээ.

Һүүлээрнь Пакистанай түлөөлэгшэ, Зүүн Пакистанай арадай мусульманска лигиин түрүүлэгшэ Маулян Бхасани үгэ хэлэбэ. Азиин оронуудта баруунай империалистнуудай үни удаан эзэрхэжэ, азиатска ороной арадуудые тэдэ империалистнуудай ехээр дарлажа, мүлжэжэ байһан тухайда Бхасани хэлэнэ. Мүнөө үедэ һэрин бодоһон Азиин арадууд алибаа дулдыданхай байдалһаа сүлөөрхөөр, хүн шэнгеэр ажаһуудаг болохын түлөө тэмсэхэһээ гадна, мүн Ази доторхи амгалан байдалые эбдэхэ гэһэн али бүхы һэдэлгэнүүдтэ эсэргүүсэн тэмсэхээр эрид шиидэнхэй байна гэжэ пакистанска делегациие толгойлогшо мэдүүлбэ. Бхасани конференциин хүдэлмэридэ амжалта туйлагдахые хүсөөд, үгэеэ хэлэжэ дүүргэбэ.

Айлшан боложо конференцидэ байлсаһан Камбоджын буддын Санваарта Бикхи Пиа Сило гэгшэдэ үгэ үгтэбэ. Би политик бэшэ хүм, теэд буддын санваартай хүн байһан тулада би амгалан байдал сахихын түлөө, табан ёһо гуримые бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө байнаб гэжэ тэрэ хэлэбэ. Һүүлээрнь, Сириин премьер-министр байһан Мааруф Эд-Давалиби трибуна дээрэ гарана. «Азиатска арадуудай аюулгүй байдалай түлөө, бүхы хүн түрэлтэнэй аюулгүй байхын тулада, эдэ оронуудай арадуудай эрхим һайн ажаһуухын тулада азиатска оронуудай арадуудай хоорондохи холбоо барисаа бэхижүүлхэ, тэдэнэй хоорондохи харилсаа бүхэжүүлхэ гэһэн тус конференциин нангин уг зорилгые арабска ороной арадууд дэмжэнэ»,—гэжэ Мааруф Эд-Давалиби мэдүүлбэ.

Түүхэтэ табан ёһо гуримые Сири дотор, мүн бусад оронуудташье халуунаар дэмжэн угтаа гэжэ Давалиби онсолон тэмдэглэбэ. Тус конференциин эсэстэ бодото харилсаан тогтоогдохо, арабска оронуудай, мүн Азиин бусад оронуудай хоорондохи холбоо барисаан үргэдэн бүхэжэхэ гэжэ найдажа байһанаа тэрэ мэдүүлнэ.

Дунда Азиин ба Казахстанай мусульмануудай духовно управлениин түрүүлэгшын орлогшо Зияутдин Бабахановай хэлэһэн үгые конференциин делегадууд, мүн конференциин нээгдэхэдэ байлсаһан гражданинууд —Индийскэ столицын хүнүүд ехээр һонирхон шагнаба.

Хитадай Арадай Республикын делегациие толгойлогшо, КНР-эй Наукануудай академиин президент Го Мо-жо үгэ хэлэжэ, тус конференци хадаа һанал нэгэдэлээ тжбсмвтжбцп хэрэгтэнь Азиин арадуудай бэе бэеэ бүри һайнаар ойлголсохо ябадалда туһалха, тиин уласхоорондын түгшүүрилые һуларуулхада, Ази дотор амгалан байдал сахихада туһалха гэжэ найдаһанаа тэрэ мэдүүлбэ. «Ази дотор эб найрамдал тогтоогдобол, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангагдаха байна, тиин манай һанал нэгэдэл эб найрамдал хамгаалха хэрэгтэ угаа ехэ хүсэн мүн болохо юм, юундэб гэхэдэ, тус континент дээрэ миллиард хахад шахуу хүн зон ажаһуудаг, энэнь дэлхэйн бүмбэрсэгэй хүн зоной хахадһаа үлүү болоно. Дайн сэрэгые бидэ илахабди, эб найрамдал мандаха».

Монгол Арадай Республикын делегациие толгойлогшо Джагварал хадаа монгол арадай һайн һайхан хүсэлые конференцидэ хүргэбэ. Политическэ үзэлэйнгөө, шажан шүтэлгынгөө хэды ондоо байбашье, азиатска оронуудай түлөөлэгшэд эб найрамдал тухай, бүхы арадуудай хоорондохи хани барисаан тухай асуудалнуудаар бэе бэеэ бүрин ойлголсожо шадаха гэжэ этигэжэ байһанаа тэрэ мэдүүлбэ.

МНР-эй делегадай үгэ хэлэһэнэй һүүлээр нэгэдэхи заседани хаагдаһан байна.

Плендэ абтаһан советскэ сэрэгшэдэй Тессел арал дээрэ восстани хэһээр 10 жэлэй ой

ГААГА, апрелиин 8. (ТАСС). Плендэ абтаһан советскэ сэрэгшэдэй Тессел арал дээрэ (Голланди) восстани хэһээр 10 жэлэй ойтой дашарамдуулан, СССР-һээ Голландида байдаг сэрэгэй атташе полковник Наталов ба далайн-сэрэгэй атташе нэгэдэхи рангын капитан Сухоручкин гэгшэд немецко-фашистска булимтарагшадта эсэргүүгээр, эрэлхэг зоригтойгоор тэмсэжэ, советскэ наһа бараһан патриодуудай хүүрнүүд дээрэ үсэгэлдэр веногуудые табиба.

Восстанида хабаадагшадта нютагай хүн зоной үзүүлһэн туһаламжын түлөө, советскэ наһа бараһан гражданинуудай дурасхаалые голландска арадай хүндэлжэ, тэдэнэй хүүрнүүд дээрэ памятник табиһанайнь түлөө энэ аралай бургомистрта ба олониитэдэ баясхалан хүргэгдэбэ.

Тессел аралай бургомистр г-н Конинг восстаниин үедэ наһа бараһан геройнуудай хүүрнүүд дээрэ венок тэрэшэлэн табиба.

Английска правительствын составта һэлгэлтэ болобо

ЛОНДОН, апрелиин 8. (ТАСС). Английска правительствын составта һэлгэлтын болоһон тухай Рейтер агентство дамжуулна.

Энээнэй урда тээ оборонын министр байһан Гарольд Макмиллан гагаадын хэрэгүүдэй министрээр томилогдоо. Оборонын министрээр Селвин Ллоид, нацануудай хани харилсаанай хэрэгүүдые эрхилхэ министрээр —Лорд Хоум, хангалгын министрээр —Реджинальд Модлинг, почто ба телеграфай министрээр—Чарльз Хиил, Шотландиин хэрэгүүдые эрхилхэ гүрэнэй министрээр—Т. Д. Гэлбрайт томилогдобо.

Дачэниин аралнууд дээрэ американецуудай ба гоминдановецуудай хэһэн гэмтэ хэрэгүүд

ПЕКИН, апрелиин 8. (ТАСС). Синьхуа агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, үсэгэлдэр Хитадай Улаан Хэрээһэнэй общество Дачэниин аралнууд дээрэ гоминдановецуудай ба тэдэнэй американска эзэдэй зэрлигээр аашалһан тухай элидхэл толилбо. Мартын 3-һаа 22 хүрэтэр эдэ аралнууд дээрэ Улаан Хэрээһэнэй тусхай комиссиин хэһэн мүрдэлгын мэдээнүүдээр үндэһэлэгдэһэн энэ элидхэл хадаа Дачэнь ба бусад аралнуудай 20 мянга шахуу хүниие Тайваньда баалалтаар намнажа абаашаһан американецуудай ба гоминдановецуудай гэмтэ бузар ябуулгануудай олон тоото баримтануудые харуулна.

Американска 500 самолёдуудаар үдэшэгдэн, тус аралнуудта 100 гаран американска судныын хүрэжэ ерэһэнэй һүүлээр, 1955 оной февралиин 8-да хүнүүдые олоорнь намнан абаашажа эхилээ гэжэ элидхэл соонь хэлэгдэнэ. «Американска далайн сэрэгүүд ба США-гэй далайн сэрэгэй флодой хорлон һүйдхэгшэдэй тусхай корпус ерэжэ, аралнууд дээрэ һандаргалта хэхэ, хүнүүдые намнан абаашаха ябадалда сэхэ хабаадалсаба».

Элидхэлэй түгэсхэлдэ иигэжэ хэлэгдэнэ: «Дачэнь ба бусад аралнуудай 20 мянга гаран хүнүүдые американска зэбсэгтэ хүсэнүүдэй ба чанкайшистска сэрэгүүдэй баалалтаар намнан абаашалга хадаа хүн түрэлтэндэ эсэргүү хэгдэһэн зэрлиг муухай гэмтэ хэрэг мүн. США-гэй правительстваар тухирагдаһан чанкайшистска сэрэгүүд, энэ гэмтэ һанаашалгаяа бэелүүлхын тулада американска зэбсэгтэ хүсэнүүдэй хабаадалгатайгаар хүсэ хэрэглэһэн байна.

Урда Корейдэ американска генералнуудай ерэлгэ

ПХЕНЬЯН, апрелиин 8. (ТАСС). Урда корейскэ хэблэлэй мэдээсэлнүүдые баримталан Корейн Центральна телеграфна агентствын дамжуулһанай ёһоор, мартын эсэс багаар Урда Корейдэ американска сэрэгэй хүтэлбэрилэгшэд удаа дараалан ерэбэ. Эндэ США-гэй сэрэгэй министр Стивенс, Дальна Востогтохи США-гэй зэбсэгтэ хүсэнүүдэй главнокомандалагша байһан Хэлл, тэрэнэй орондо ороһон Тэйлор ба американска наймадахи армиин командалагша байһан Ван Флит гэгшэд ерэбэ. Тэдэнэр Ли Сын Мантай ба лисынмановска армиин дээдэ тушаалта бусад нюурнуудтай хэдэн зүблөө хэһэн, сэрэгэй барилгануудые шалгажа үзэһэн байна.

Зэдын аймагай Үшөөтэйн сельпогой № 1 магазин ажалшадые эд бараагаар һайнаар хангажа, эд бараанайнгаа эрьесын түсэбые һара бүри үлүүлэн дүүргэнэ.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: магазиниие даагша О. Д. Цыдыпова бүд наймаалжа байна.

А. Мантаевай фото.

Худалдаа наймаанай газарнууд олошоруулагдана

Кяхтын аймагта эд бараа хэрэглэгшэдэй кооперациин худалдаа наймаанай газарнууд жэл ерэхэ тудам олошоруулагдана. Һүүлэй үедэ аймаг дотор 4 магазин шэнээр нээгдээ. Жэшээлхэдэ, Сүбэгтэдэ хүдөөгэй магазинай типовой байшан шэнээр баригдажа, ашаглалгада үгтэһэн байна. Энэ магазин дотороо ехэ һайнаар тухеэрэгдэнхэй. Мүн Һ[...] граничнa МТС-тэ, Усть-Кира[...] Ехэ-Лугта магазинууд нээгдээ.

Мүнөө Усть-Кяхта тосхондо [...]дөөгэй магазинай байшан шэн[...] баригдажа захалаа. Тэрэнэй бар[и]га һаядаа дүүргэгдэхэ юм.

С. Климов.

КОНЦЕРТНҮҮДЫЕ ХАРУУЛНА

Закаменай аймагай Санагын сомоной «Коммунизм» колхоз үнгэрэгшэ жэлдэ клубай хоёр дабхар байшан барижа, ашаглалда оруулһан юм. Энэ клуб аймаг соогоо яһала һайн клубуудай нэгэниинь гэжэ тоологдодог. Клубые даагшаар комсомолец С. Ардаев хүдэлмэрилжэ байна. Уран гоёор бэшэгдэһэн уряа лозунгнуудаар, үнгэ бүриин зураг, плакадуудаар тус клуб шэмэглэгдэнхэй. Клубай библиотекэһээ колхознигууд дуратай номоо абажа уншадаг юм. Мүн тэрэшэлэн ур[...] һайханай самодеятельностиин кр[...]жогууд, тэдэнэй тоодо: драмати[...]ка, хоровой, хатар наадагша[...] домбрын кружогууд клубай дэр[...] хүдэлмэрилдэг байна.

Эдэ кружогуудта колхозой [...] луушуул эдэбхитэйгээр хабаада[...]даг юм. Самодеятельностиин [...] коллективэй харуулһан концерт[...]дые колхознигууд хододоо һо[...]хон харадаг.

Ф. Цыренжапов.

Смыслов Геллер хоёрой шатарай матч

Шатараар СССР-эй чемпионой нэрэзэргэ олохын түлөө матчын хоёрдохи партиие наадалга түмэрзамшадай Культурын центральна байшан соо апрелиин 6-да болоо. Гроссмейстер Геллер сагаанаар наадаа.

Ехэ һонирхолтойгоор, удаан саг соо наадаһанайнгаа һүүлээр тэдэнэр тэнсүү байдалтай [...]лоо. Смысловой дурадхалаар 23-[...]хи ябадалдаа тэдэнэр тэнсэхэ [...] хэлсээ.

Гроссмейстернүүд тус бүридөө [...] очкотой болоо.

(ТАСС).

Редактор Д. Л. ЛОБСАНОВ.

ГҮРЭНЭЙ ДОТООДЫН 3 ПРОЦЕНТНЭ УРЬҺАЛАМЖА

1955 оной мартын 30-да Москва городто болоһон шүүбэринүүдэй 44-дэхи тиражай

СПРАВОЧНА ТАБЛИЦА

Урьһаламжын бүхы долоон разрядта серинүүд болон облигацинуу[дай] удаадахи номернуудта шүүбэринүүд тудаба:

Серинүүдэй №№	Облигацинуудай №№	Шүүбэринүүдэй хэмжээн (түхэригөөр)	Серинүүдэй №№	Облигацинуудай №№	Шүүбэринүүдэй хэмжээн (түхэригөөр)	Серинүүдэй №№	Облигацинуудай №№	Шүүбэринүүдэй хэмжээн (түхэригөөр)	Серинүүдэй №№	Облигацинуудай №№
000476	08*)	10 000	022400	14*)	10 000	050879	1—50	400	077131	49*)
000540	37*)	5 000	022671	38*)	5 000	050905	1—50	400	077956	1—50
001183	1—50	400	022772	47*)	5 000	052288	08*)	10 000	080128	1—50
001445	35*)	10 000	024161	1—50	1 000	052484	30*)	5 000	081218	25*)
001760	17*)	5 000	024622	44*)	5 000	053615	06*)	10 000	081303	1—50
002724	1—50	400	025621	1—50	400	054499	13*)	5 000	081447	1—50
003116	13*)	5 000	025624	1—50	400	054724	1—50	1 000	082042	1—50
004622	46*)	5 000	026376	25*)	10 000	055602	16*)	5 000	083749	1—50
005546	04*)	5 000	027132	23*)	10 000	056322	1—50	1 000	084750	1—50
006029	25*)	5 000	027432	14*)	5 000	058563	1—50	400	085365	1—50
007158	1—50	400	027635	18*)	5 000	058802	1—50	400	085478	09*)
007165	25*)	10 000	028535	1—50	400	059104	1—50	400	087337	1—50
008051	41*)	5 000	030982	03*)	5 000	059760	34*)	5 000	087739	1—50
008249	04*)	5 000	031760	1—50	400	060980	25*)	5 000	088068	33*)
008396	1—50	400	031817	1—50	400	061559	48*)	10 000	088329	01*)
009486	50*)	5 000	032748	1—50	1 000	061743	1—50	1 000	089284	27*)
010030	1—50	1 000	033302	30*)	10 000	061793	16*)	5 000	089662	1—50
010281	1—50	1 000	033732	28*)	25 000	061850	17*)	10 000	089900	08*)
012069	1—50	400	036144	46*)	5 000	061858	1—50	400	090616	29*)
012258	39*)	5 000	036230	48*)	5 000	062125	25*)	5 000	091080	1—50
012434	36*)	5 000	036722	1—50	400	062270	17*)	10 000	091150	1—50
013540	07*)	5 000	036731	1—50	400	063545	34*)	10 000	091233	02*)
013557	29*)	5 000	036874	11*)	25 000	065037	1—50	400	091651	14*)
014081	45*)	5 000	036889	29*)	5 000	065349	1—50	400	092156	07*)
016502	41*)	10 000	037350	1—50	400	065504	20*)	5 000	092347	1—50
016985	44*)	5 000	037941	45*)	10 000	067870	03*)	10 000	092724	26*)
017208	16*)	5 000	039623	1—50	400	068338	41*)	5 000	093663	31*)
017870	10*)	10 000	039907	33*)	5 000	068664	27*)	5 000	093809	10*)
018001	17*)	25 000	041284	25*)	5 000	068944	04*)	10 000	094679	1—50
018013	45*)	50 000	042091	34*)	5 000	069067	02*)	25 000	095742	48*)
018655	22*)	5 000	042092	39*)	5 000	069975	49*)	5 000	095846	18*)
018894	46*)	5 000	042584	30*)	5 000	070625	03*)	5 000	096901	43*)
019691	1—50	1 000	043271	14*)	5 000	071360	15*)	5 000	097417	1—50
019738	1—50	400	043557	01*)	5 000	074074	1—50	400	097733	31*)
019963	18*)	5 000	043924	1—50	400	074857	38*)	5 000	097813	49*)
020257	47*)	10 000	044649	1—50	400	075177	36*)	5 000	098031	13*)
020753	1—50	1 000	045139	1—50	400	075259	22*)	5 000	098453	1—50
020973	36*)	5 000	045281	1—50	400	075812	16*)	5 000	098784	1—50
021020	21*)	5 000	045384	18*)	5 000	075912	49*)	5 000	099094	34*)
021249	1—50	1 000	045543	03*)	25 000	075988	09*)	5 000	099294	01*)
021764	22*)	5 000	047934	1—50	400	076086	20*)	5 000	099500	01*)
022135	01*)	5 000	050144	35*)	5 000	076861	48*)	50 000	099551	10*)
022323	1—50	400	050775	02*)	5 000					

*) Энэ серийн облигацинуудай нүгөөдэ 49 номернуудта тус бүридэнь 400 тү[...] шүүбэри буугаа.

Шүүбэринүүдэй тираж үнгэргэхэ Комиссиин Түрүүлэгшэ— Москва городой Сокольническо ажалшадай депутаду[...] Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ
В. М. МАЙОРОВ.

Комиссиин харюусалгата секретарь С. Д. ВОРОНКОВ.

Мүнөөдэр кино театрнуудта

Оперо ба баледэй театрта — оперо «**Русалка**» (12 ч.), оперо «**Демон**» (20 ч.).

«ЭРДЭМ» кинотеатрта — **детский киносборник** (9 ч. 30 м., 10 ч. 40 м., 12 ч. ба 13 ч. 10 м.), «**Песни гор**» (14 ч. 30 [...] 20 ч. 30 м.), «**Укротительница ти[...]**» (16 ч. 30 м., 18 ч. 30 м. ба 22 ч. [...]).

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора — 46-32, заместителя редактора — 32-74, отв. секретаря — 27-37, партийной жизни, сельского хозяйства — 47-59, пропаганды и переводов — 35-14, культуры и быта, промышленности — 34-05, местной информации и писем — 24-74. Для междугородных переговоров — 16.

Н—00426. Типография отдела издательств и полиграфической промышленности Министерства культуры БМАССР. Зак. № 21[...]